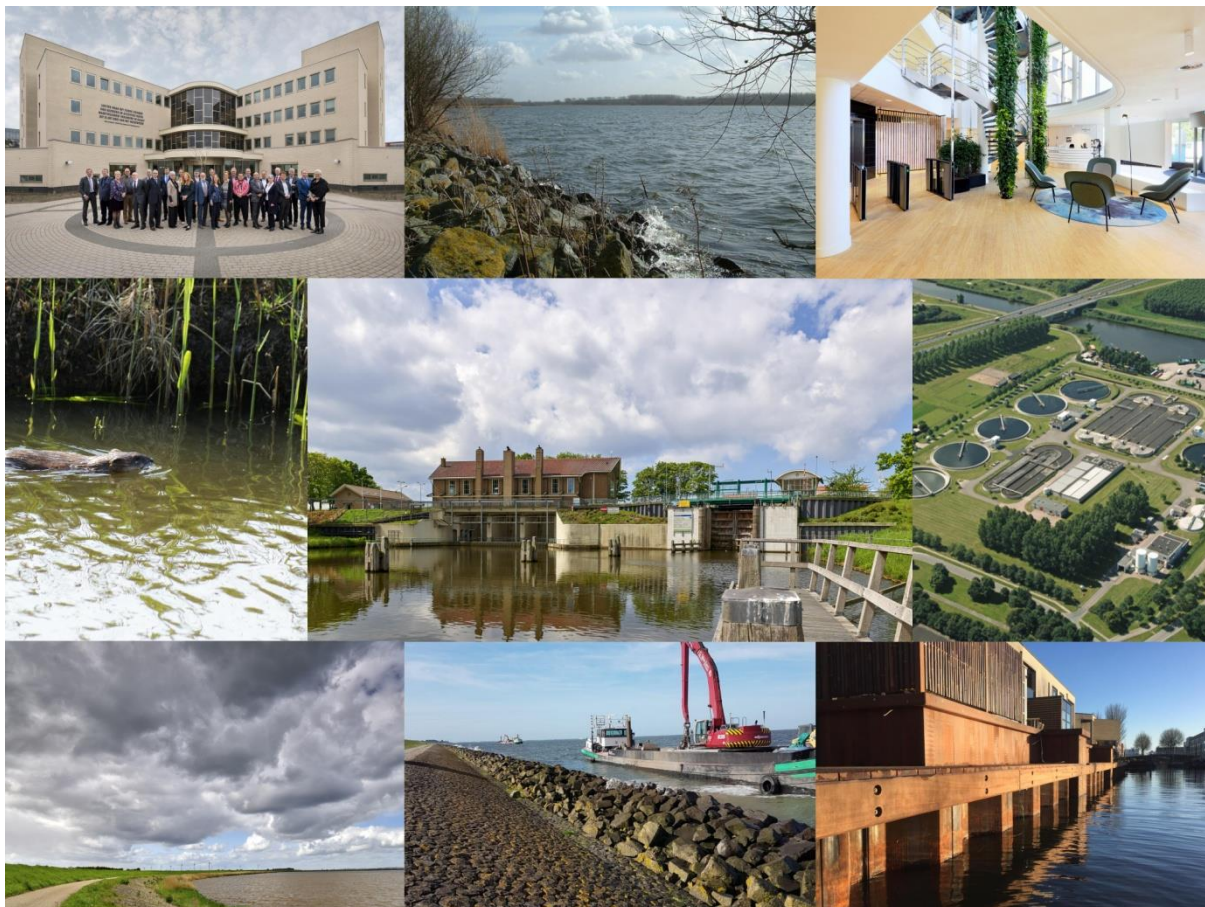

Bestuursrapportage 2019

Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE Lelystad
telefoon: (0320) 274 911
waterschap@zuiderzeeland.nl
www.zuiderzeeland.nl

Inhoudsopgave

Bestuursrapportage 2019	1
Inhoudsopgave	2
1. Programma Algemeen	4
1.1. Functionele overheid	4
1.2. Organisatie en omgeving	5
1.3. Water en ruimte	6
1.4. Bedrijfsvoering	7
1.5. Voortgang lopende speciale investeringen.....	8
2. Programma Waterveiligheid	10
2.1. Veilige omgeving om te wonen, werken en recreëren	10
2.2. Voortgang speciale investeringen Waterveiligheid	14
3. Programma Voldoende water	15
3.1. Watersysteem op orde en waterpeil juist ingesteld.....	15
3.2. De kans op wateroverlast in het beheergebied is beperkt.....	16
3.3. De kans op watertekort in het beheergebied is beperkt	16
3.4. Investeringsprogramma Voldoende Water.....	17
4. Programma Schoon Water	18
4.1. Goede kansen voor flora en fauna.....	18
4.2. Goede oppervlaktewaterkwaliteit	19
4.3. Robuust afvalwatersysteem, doelmatig beheerd en duurzaam ingericht.....	19
4.4. Voortgang speciale investeringen programma Schoon Water	22
5. Financiën	23
5.1. Geactualiseerde prognose jaarresultaat 2019	23
5.2. Vastgestelde begrotingswijzigingen	24
5.3. In deze Berap voorgestelde begrotingswijzigingen	25
5.4. Bestemmingsreserves	27
5.5. Investerings	28
5.6. Doorwerking naar meerjarenbegroting 2020-2023.....	29
5.7. Risicoparagraaf.....	29
5.8. Financiering/Treasury	31
Bijlage I: Rapportage duurzaamheid	33
Bijlage II: Overzicht voortgang maatregelen	36

Inleiding

De eerste maanden van het jaar stonden in het teken van de verkiezingen, het vormen van een nieuw bestuur en college en het schrijven van het Bestuursprogramma. Een intensieve periode voor het bestuur met een inwerkprogramma om elkaar en Waterschap Zuiderzeeland beter te leren kennen, met als doel om een vliegende start te hebben in de bestuursperiode. Na de zomer ligt de aandacht op de uitwerking van het Bestuursprogramma in een collegeplan en de doorvertaling in de Meerjarenbegroting.

De voortgang van de afspraken uit de huidige Meerjarenbegroting verlopen veelal conform de afspraken. Veel onderwerpen zijn goed op orde of zijn voortvarend opgepakt. Een enkele maatregel heeft extra aandacht nodig, omdat de voortgang in het geding is.

De Bestuursrapportage richt zich op de voortgang van de programma's, gevisualiseerd met voortgangscirkels. Deze cirkels geven per onderwerp aan wat de status is. Het bestuur krijgt zo in één oogopslag een indruk van de stand van zaken binnen een programma. Er is aandacht voor de bijzonderheden (afwijkingen in positieve of negatieve zin) van de eerste maanden van het jaar 2019. Onderwerpen die conform planning verlopen worden daarom niet toegelicht. Door deze werkwijze wordt de focus gelegd op de onderwerpen die aandacht van het bestuur behoeven. Tot slot wordt per programma gerapporteerd op de speciale en reguliere investeringen.

Leeswijzer

De Bestuursrapportage is opgebouwd uit een aantal programma's. In de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 wordt de voortgang op bijzonderheden binnen de programma's beschreven. In hoofdstuk 6 komen de financiën en risico's aan de orde. De voortgang op de onderwerpen duurzaamheid en energie zijn opgenomen in bijlage I. De voortgang van de maatregelen is aangegeven met behulp van symbolen, zoals hieronder weergegeven. Een totaaloverzicht van deze voortgang is opgenomen in bijlage II.

De betekenis van de symbolen zijn als volgt:

	Realisatie conform meerjarenbegroting
	Realisatie wijkt af van meerjarenbegroting. Doelbereik niet in gevaar.
	Realisatie behoeft bijsturing om einddoel te behalen
	Realisatie nog niet gestart, geen conflict met planning
	Realisatie gerealiseerd en afgerond

1. Programma Algemeen

De verkiezingen in maart van dit jaar zijn goed verlopen. Het waterschap is goed op de kaart gezet door de eigen regionale campagne en de Unie-campagne. Ook de samenwerking met de provincie was succesvol, op meerdere momenten is gezamenlijk aandacht gegeven aan de verkiezingen. Er ligt een ambitieus bestuursprogramma, die, op moment van schrijven, een doorvertaling krijgt in een collegeplan.

In de organisatie is veel aandacht voor de mogelijke samenwerking met Waterschap Drents Overijsselse Delta op het gebied van Informatie en Automatisering. Deze samenwerking beoogt bij te dragen aan een minder kwetsbare I&A functie en te zorgen voor een kwaliteitsimpuls. Op dit moment wordt een pas op de plaats gemaakt om eerst enkele zaken verder uit te zoeken, voordat verdere stappen gezet kunnen worden. De overige onderwerpen binnen het programma Algemeen liggen op schema.

1.1. FUNCTIONELE OVERHEID

2019 is het jaar van de verkiezingen, een nieuw bestuur en een nieuw bestuursprogramma

In maart van dit jaar hebben de verkiezingen plaatsgevonden. Een nieuw bestuur is gevormd, er is een inwerkprogramma geweest en in de periode na de verkiezingen is het bestuursprogramma 'Water beweegt ons' opgesteld en unaniem vastgesteld door de Algemene Vergadering. In het bestuursprogramma is klimaat een belangrijk

thema. Dit geldt ook voor het versterken van de dijken, de kwaliteit van het oppervlaktewater, duurzaam waterbeheer en digitalisering. Het bestuur wil graag samen met inwoners, ondernemers, agrariërs, mede-overheden en andere gebiedspartners de wateruitdagingen oppakken. Het bestuursprogramma wordt op dit moment nader uitgewerkt door doelstellingen te formuleren.

Calamiteitenorganisatie 2 keer opgeschaald

In de afgelopen maanden zijn er 2 calamiteiten geweest, waarbij sprake is geweest van opschaling naar coördinatiefase 1. Dit is de eerste fase van de opschaling. Het gaat om:

- Zuurstofloosheid in de Bisontocht bij Swifterbant met vissterfte op 16 april;
- Brand in Marknesse in een appelopslag op 31 juli.

Vanaf juni vindt er doorlopend overleg plaats binnen de crisisorganisatie over de droogte en het watertekort. Tot slot heeft waterschap Zuiderzeeland een adviesrol in het beleidsteam van de crisisorganisatie van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht in het kader van de slibafzetproblemen rond AEB.

Dienstverlening Oosterwold zeer gewaardeerd

De verdere optimalisatie van het 'lean werken' heeft geresulteerd in een efficiëncyslag in de wijze van vergunningverlening voor Oosterwold. De dienstverlening wordt door de initiatiefnemers van Oosterwold hoog gewaardeerd. Uit het klanttevredenheidsonderzoek dat begin 2019 is uitgevoerd, blijkt dat het inloopsprekuur voor Oosterwold met een 8,8 wordt gewaardeerd.

1.2. ORGANISATIE EN OMGEVING

Duurzaamheid en energie

In bijlage 1 bij deze bestuursrapportage wordt ingegaan op de voortgang met betrekking tot het onderwerp duurzaamheid en energie.

Organisch ontwikkelen in Oosterwold

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst (SOK) Water 2018-2020 wordt gewerkt aan de deelprojecten van het Uitvoeringsprogramma Water. De resultaten hiervan vormen een belangrijke basis voor de Evaluatie Oosterwold en de toekomstige gebiedsontwikkeling. De uitwerking van de deelprojecten is eind 2019 grotendeels afgerond. De resultaten van de Evaluatie Oosterwold worden naar verwachting medio 2020 opgeleverd. Op dit moment vindt ook een RKC-onderzoek plaats naar Oosterwold. Het college gaat kijken wat zij met de uitkomsten kan doen in relatie tot de te volgen strategie rondom Oosterwold.

Deelproject Variantenstudie afvalwater Oosterwold

De betrokken overheden verkennen welke varianten voor de behandeling van afvalwater mogelijk zijn. De invulling van de zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater van de gemeente Almere en de mogelijke consequenties voor de waterkwaliteit spelen hierbij een belangrijke rol. De uitkomsten van deze studie worden verwacht in het najaar van 2019.

Kosten en dekkingsmogelijkheden

Een groot deel van de kosten voor het waterschap komen voort uit reguliere taken: vergunningverlening, toezicht en handhaving. Een positieve ontwikkeling is dat door ervaring en optimalisatie van processen de kosten per vergunning in 2019 sterk gereduceerd zijn in vergelijking met 2017 en 2018. Hierdoor kost een vergunning in Oosterwold nu niet meer tijd dan andere vergelijkbare vergunningen. Hiermee ontbreekt een wettelijke basis voor het gebiedsgerichte verhogen van leges in Oosterwold.

In het bestuurlijk overleg Oosterwold is afgesproken dat jaarlijks wordt getoetst of onderzoeks- en projectkosten die door partners worden gemaakt, gedekt kunnen worden uit de exploitatiebegroting Oosterwold. Deze kosten worden ter besluitvorming voorgelegd aan het Bestuurlijk Overleg Oosterwold.

Vanwege de uitloop van de Evaluatie Oosterwold is de verwachting dat in 2020 nog gedeeltelijk programma-aansturing nodig is. Op dit moment wordt bekeken welke overige activiteiten in de reguliere organisatie kunnen worden ondergebracht.

Succesvolle aanvraag van het Blue Deal Awash Partnership Program

Het binnenhalen van een grote, meerjarige subsidie voor het Blue Deal Awash Partnership Program in Ethiopië is een mooi resultaat. Er is externe financiering verkregen van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Infrastructuur & Water voor de uitvoering van de beleidsdoelstelling om meer impact op de VN SDG6 water doelen te realiseren (AV 6 juli 2017). Hier ligt nog wel een risico, namelijk dat nog geen accountant geselecteerd is, waardoor afstemming over het controleprotocol nog niet plaats heeft kunnen vinden.

Een vijftal medewerkers van Zuiderzeeland (en veel collega's van andere waterschappen) zetten zich de komende jaren in om in het stroomgebied van de Awash het waterbeheer te verbeteren, met name op planvorming en -implementatie, waterbeschikbaarheid en -verdeling, informatievoorziening en regulering van (industriële) lozingen. Dit komt het leven van de circa 20 – 25 miljoen inwoners van het Awash stroomgebied de komende jaren in meer of mindere mate ten goede.

Ook in andere gebieden (Indonesië en Colombia) stellen we onze kennis beschikbaar en leveren we een bijdrage aan een betere taakuitvoering door lokale overheden, waardoor de leefomstandigheden van (kwetsbare) mensen verbeteren. Denk daarbij aan betere sanitatie en hygiëne, veiligere leefomgeving en schoon water voor bijvoorbeeld consumptie, huishoudelijk en landbouwkundig gebruik.

1.3. WATER EN RUIMTE

Tijdig signaleren van en inspelen op ruimtelijke initiatieven

De economische groei leidt tot een forse toename van het aantal ruimtelijke ontwikkelingen. Het waterschap streeft ernaar om reeds in het voortraject van deze gebiedsontwikkelingen aangesloten te zijn om zijn belangen te borgen en zo mogelijk met die van anderen te verbinden. Bij diverse grote gebiedsontwikkelingen zoals Almere Oosterwold, Almere Duin, Luchthaven Lelystad, Nieuwe Natuur Schokland, Nationaal Park Nieuw Land en Oostvaardersoevers, is het waterschap intensief betrokken om te adviseren over hoe de onderwerpen waterveiligheid, waterkwaliteit en/of watersysteem meegenomen kunnen worden in de gebiedsontwikkeling. Het waterschap heeft zich hierin inmiddels een duidelijke positie verworven. Vanwege het toenemende aantal ruimtelijke ontwikkelingen en de beschikbare capaciteit binnen het waterschap maken we bewust keuzes aangaande onze inzet. Bij deze afweging wordt onder andere gekeken naar de mogelijke impact op het totale waterbeheer en de kansen om een initiatief van derden te verbinden met een eigen opgave.

Gezamenlijk werken aan Klimaatadaptatie

Om de gevolgen van klimaatverandering te beperken is in 2017 het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) vastgesteld. In de regio werken we onder de noemer van het KAF (Klimaatadaptatie Flevoland), samen met GGD Flevoland, Rijkswaterstaat Midden Nederland, gemeente Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde, aan de opgaven uit het DPRA. We hebben gezamenlijk een Klimaatbrochure laten uitbrengen door het KNMI, waarin aan de hand van meetgegevens in de polder de huidige en nog te verwachten klimaatrends in beeld zijn gebracht. Binnen het KAF is het concept van de 'stresstest-in-1-dag' ontwikkeld. Deze hebben we uitgevoerd samen met de gemeenten waar nog geen stresstest was gedaan. Ook hebben we de stresstesten in 1 dag uitgevoerd voor landelijk gebied met een focus op natuur en de agrarische functies in het landelijke gebied. Met de uitvoering van de gemeentelijke stresstesten en de stresstest landelijk gebied hebben we invulling gegeven aan de afspraak om voor het eind van 2019 alle stresstesten af te ronden.

Binnen het KAF wordt als vervolg op de stresstesten gewerkt aan het opstellen van een handreiking voor klimaatadaptief ontwikkelen van nieuwbouw en uitvoeren van groot onderhoud. Daarnaast werken we aan bewustwording binnen de eigen organisaties en ook bewustwording daarbuiten (bijvoorbeeld groendag Hoveniers, grond- en zandleveranciers).

Aandacht voor de stad

Het beheer en onderhoud in stedelijk gebied wordt op dit moment uitgevoerd op basis van de Maatwerkovereenkomsten stedelijk water die in 2010 met gemeenten zijn afgesloten. Op basis van een kwalitatieve evaluatie van de maatwerkovereenkomsten en de doelen vanuit het bestuursprogramma, is in 2018 een bestuurlijke discussie gestart over de rol en taakopvatting bij ontwikkelingen en beheer en onderhoud in het stedelijk gebied en de betrokkenheid van stakeholders daarbij. Dit heeft geleid tot de Agenda Stedelijk Water. Begin 2019 heeft de AV ingestemd met de impulsmaatregelen die hierin zijn benoemd, zoals het meer omgevingsbewust uitvoeren van onze beheertaken in stedelijk gebied.

1.4. BEDRIJFSVOERING

Informatiestrategie: focus op omgevingswet en verdere samenwerking

Het waterschap is volop in transitie om informatie digitaal, slimmer, sneller, veilig en toegankelijker te hebben en waar mogelijk beschikbaar te stellen aan de omgeving. Bestaande processen zijn grotendeels overgezet vanuit oude systemen naar de in 2018 geïntroduceerde digitale samenwerkingsomgeving. Dit is succesvol gedaan, maar heeft meer inspanning van de organisatie gevraagd dan oorspronkelijk gedacht. Dit najaar wordt gestart met het breder inzetten van de digitale omgeving voor ondersteuning van bijvoorbeeld teams en projecten. Daarnaast wordt gewerkt aan de verbetering van de digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven, met als prioriteit de aansluiting op het digitaal stelsel omgevingswet. De gegevensaansluiting ondervindt vertraging. Enerzijds is dit het gevolg van het onvoldoende afronden van een interne digitaliseringsfase, anderzijds door het nog niet gereed zijn van landelijke voorzieningen.

Voor informatieveiligheid vordert de overgang naar de "Baseline Informatieveiligheid Overheden" conform plan. Nieuw is de toenemende landelijke aandacht voor beveiliging van procesautomatisering (PA). Dit is zichtbaar in het Bestuursakkoord Water. Hierin staan afspraken om de beveiliging van de (proces)automatisering ketenbreed op orde te brengen.

Op het gebied van Informatie en Automatisering wordt de intensivering van de samenwerking met WDO Delta verkend. In deze verkenning is besloten om een pas op de plaats te maken en enkele zaken eerst verder uit te werken, alvorens volgende stappen worden gezet. De beoogde invoering per 1 januari 2020 vervalt en de colleges van beide waterschappen zijn in gesprek over het vervolg. Met dit uitstel is het wel nodig dat nu enkele maatregelen (die eerder vanwege de verkenning aangehouden zijn) uitgevoerd worden om de continuïteit van dienstverlening te waarborgen. Dit wordt in goed overleg met de beoogde samenwerkingspartner gedaan. De financiële consequenties werken naar verwachting door in 2020. Het geheel van de ontwikkelingen maakt dat de uitvoering van de informatiestrategie onder druk staat richting 2020.

Datakwaliteit

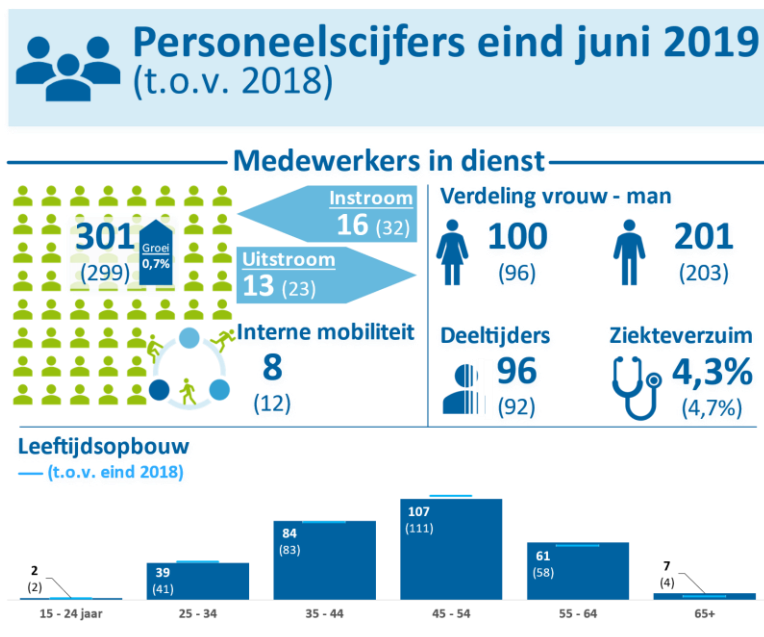
Als bronhouder van de wettelijke ingerichte BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) en BRO (Basisregistratie Ondergrond) moet het waterschap een zelfevaluatie uitvoeren. Uit de zelfevaluatie over 2018 blijkt dat de uitvoering van de wet BGT en wet BRO op orde is. In de toekomst wordt de AV, indien er sprake is van een afwijking in de zelfevaluatie van de BGT en BRO, via de Berap geïnformeerd.

Maatregelen Informatie	2018	2019
Het waterschap zorgt voor de benodigde gegevensaansluitingen in de overheidsketen, waarmee we onder andere invulling geven aan de Omgevingswet.		

Organisatie en personeel

Het ziekteverzuimpercentage laat de afgelopen periode een daling zien en komt onder de vastgestelde norm van 4,5% uit. De samenwerking met onze arbodienst en de inzet van ons vitaliteitsprogramma hebben hieraan bijgedragen.

De toename van het aantal 65+'ers is een landelijk verschijnsel binnen de sector Waterschappen als gevolg van maatregelen van het Rijk, waardoor medewerkers langer moeten doorwerken, voordat ze de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken. Dit is ook terug te zien in de leeftijdsopbouw van het waterschap.

1.5. VOORTGANG LOPENDE SPECIALE INVESTERINGEN

Speciale investering		Programma		Financieel		Planning
Windpark Hanze		Algemeen		Verstreking achtergestelde lening (Max. € 10 mln, waarvan € 0,75 mln gerealiseerd)		2018-2023
Onderzoeksfase	X	Ontwerp/planfase		Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
<p>Omgevingsvergunning Van 26 april tot en met 6 juni 2019 hebben het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten ter inzage gelegen voor Windplan Groen. Op het plan is de rijkscoördinatieregeling van toepassing. Het Rijk coördineert de procedure. Er zijn naar aanleiding van het ontwerp-inpassingsplan Windplan Groen in totaal 706 zienswijzen ingediend, waarvan 153 uniek. Windpark Hanze maakt onderdeel uit van het windplan Groen.</p> <p>Een aantal zienswijzen van bewoners van het buitengebied trekt speciale aandacht. Dit betreft omwonenden die niet behoren tot de groep van initiatiefnemers. Deze zienswijzen betreffen veelal niet het inpassingsplan als zodanig, maar de condities voor omwonenden waarbinnen dit plan kan worden gerealiseerd. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de omgevingsvergoedingen en om de mogelijkheden om in het park risicodragend te participeren. De omgevingsvergunning is op het moment van schrijven (augustus 2019) nog niet verleend.</p> <p>Omwonenden Omwonenden van Windpark Hanze verenigen zich in een collectief, een vereniging van omwonenden Windpark Hanze. Deze groep maakt zich o.a. sterk voor een adequate vergoedingsregeling en voor de mogelijkheid risicodragend te participeren. Dit onderwerp is ook aan de orde gesteld in een motie die voor de zomer in Provinciale Staten is aangenomen en waarin GS wordt gevraagd om het draagvlak bij omwonenden te helpen vergroten. In het verlengde van die motie zijn in de zomermaanden onder leiding van externe procesbegeleiding gesprekken gevoerd met betrokken partijen op het niveau van zowel de Windkoepel Groen als Windpark Hanze. Dit proces is op het moment van schrijven (augustus) nog niet afgerond. De provincie zal in het verlengde van de hierin bereikte resultaten een besluit nemen over de vaststelling van het bij het regioplan behorende projectplan Windplan Groen.</p> <p>Tweede tranche geldlening Het eerste deel van de tweede tranche van de geldlening ter grootte van € 250.000 is rond 1 juni verstrekt. Hoewel er nog sprake was van een ontwerpvergunning, is akkoord gegaan met de betaling onder de voorwaarde dat een liquiditeitsprognose zou worden overgelegd. Hierdoor kon inzicht verkregen worden in de uitgaven en risico's.</p> <p>SDE subsidie De termijn voor indiening van het verzoek is uitgesteld naar 29 oktober, dit in verband met de PAS problematiek (programma aanpassing stikstof). Op het niveau van Windkoepel Groen wordt gezocht naar</p>						

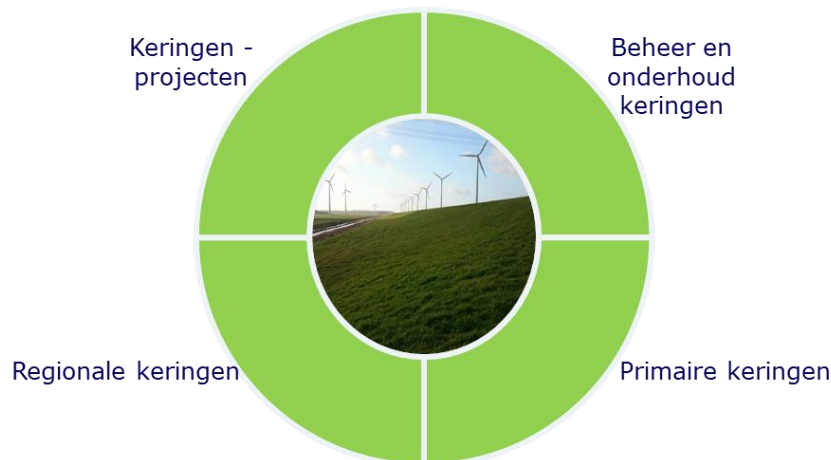
compenserende maatregelen, zodat niets het verkrijgen van de vereiste (natuur)vergunningen in de weg staat. De voorbereiding voor de aanvraag van de SDE subsidie ligt op schema

Participatie derden

Zoals in de Samenwerkingsovereenkomst en bij de daarop betrekking hebbende besluitvorming in de AV is voorzien, wordt aan bewoners van het buitengebied de mogelijkheid geboden om in zekere mate te participeren via Windshare Groen BV. Eveneens wordt –zoals eerder voorzien– aan zgn. Saneerders een beperkte ruimte geboden. In dit verband zijn in de zomer door het bestuur van WPH gesprekken over toetreding gevoerd met de besturen van Windshare Groen BV en van Meeuwentocht BV. De resultaten van deze gesprekken zullen dit najaar als concept toetredingsvoorstel worden voorgelegd aan de aandeelhouders. Het college is op dit vlak beslissingsbevoegd en neemt in oktober een besluit hierover.

Speciale investering		Programma		Financieel		Planning	
Herinrichting buitenterrein kantoor Lindelaan		Algemeen		€ 575.000		2021-2022	
Onderzoeksfase							
X		Ontwerp/planfase		Uitvoeringsfase		Nazorgfase	Afgerond
In de begroting 2019-2022 was gepland dat het speciale investeringsproject herinrichting buitenterrein kantoor Lindelaan zou gaan lopen in 2019. De gesprekken hierover met betrokken partijen en daarmee ook de besluitvorming in de AV vragen meer tijd dan gepland. De investeringsuitgaven zijn in de tijd naar achteren geschoven (naar 2021/2022).							

2. Programma Waterveiligheid

Het jaar 2019 zijn we goed begonnen met de afronding van het project Buitendijkse gebieden. Met het versterken van het laatste gebied in Zeewolde zijn alle buitendijkse keringen nu op orde. We blijven deze keringen iedere zes jaar toetsen.

De primaire keringen nemen we de komende jaren onder de loep. De focus ligt dit jaar op de Oostvaardersdijk. Uit een quickscan naar de totale versterkingsopgave volgt dat onze opgave kleiner is dan eerder verwacht. Hier passen we ons programmaplan voor de versterkingen op aan. De realisatiefase van de versterking van de Drontermeerdijk is gestart en hiervoor is een opdrachtnemer geselecteerd. Het waterschap is van start gegaan met de voorverkenningfase van de versterking van de IJsselmeerdijk. Ook onderzoekt het waterschap hoe de dijken een bijdrage kunnen leveren aan het vergroten van de biodiversiteit.

Het beheer en onderhoud van onze dijken is op orde. Het stortsteen dat we vorig jaar niet hebben gestort vanwege hoge aanvoerkosten, hebben we dit jaar extra gestort. We onderzoeken of elektrocutie een effectieve oplossing is voor het bestrijden van de Japanse Duizendknoop in de dijkbekleding. We actualiseren onze keur op gebied van waterveiligheid. Zo leggen we de nieuwe functie van de Knardijk vast in de keur. Al deze maatregelen houden onze dijken robuust, zodat we veilig kunnen wonen, werken en recreëren in ons beheergebied.

2.1. VEILIGE OMGEVING OM TE WONEN, WERKEN EN RECREËREN

Quickscan: versterkingsopgave wordt kleiner

De beoordeling van de primaire keringen is in volle gang. Dit jaar wordt het dijktraject 8-2 (Oostvaardersdijk) beoordeeld en wordt een begin gemaakt met de beoordeling van dijktraject 8-4 (Ketelmeerdijk). Het beoordelingsproces is intensief en vraagt veel precisie. Uiterlijk in 2022 heeft het waterschap alle urgente primaire water keringen beoordeeld.

Op basis van een nieuwe quickscan verwachten we een kleinere versterkingsopgave. Een eerdere quickscan uit 2015 leverde nog een beeld op van een forse versterkingsopgave. De nieuwe quickscan heeft het waterschap uitgevoerd op basis van nieuwe gegevens en het geactualiseerde landelijke beoordelingsinstrumentarium. We kunnen nu beter bepalen hoe de (project)organisatie voor de dijkversterkingen ingericht moet worden. Het waterschap blijft nieuwe ontwikkelingen op de voet volgen. De komende jaren blijft het beeld van de opgave in beweging.

Programmaplan voor de dijkversterkingen

Nu het beeld is bijgesteld van een grote opgave naar een aanzienlijk kleinere opgave ontstaat er ruimte in onze eigen programmering. De leidende vraag is niet meer óf we de opgave voor 2050 kunnen realiseren, maar hoe we die willen realiseren. Vanuit oogpunt van doelmatigheid en beheersbaarheid kan bijvoorbeeld nu overwogen worden om projecten kleiner te maken qua omvang en na elkaar uit te voeren in plaats van twee projecten gelijktijdig. Dit heeft ook effect op

het tempo en type maatregelen dat in de organisatie getroffen moeten worden om projecten te kunnen uitvoeren. Op dat punt vindt een heroverweging plaats die doorvertaald wordt in het programma ontwikkelplan en het benodigde budget.

Versterking Drontermeerdijk in de startblokken

In het voorjaar van 2019 heeft het waterschap de laatste hand gelegd aan de uitwerking van de plannen voor de versterking van de Drontermeerdijk. In september heeft de minister goedkeuring verleend aan het waterschap om de realisatiefase te starten. Het Rijk en het waterschap hebben de realisatieovereenkomst getekend. Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland hebben ingestemd met het Projectplan Waterwet. Dit plan is definitief. De aanbesteding heeft geleid tot gunning aan de opdrachtnemer Boskalis. De opdrachtnemer is op dit moment het uitvoeringswerk aan het voorbereiden, de uitvoering start begin 2020. De oplevering van het werk is voorzien in januari 2022. De kosten van de dijkversterking worden door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) betaald.

Onderzoek naar varianten dijktraject maritieme servicehaven

Medeoverheden zijn volop aan de slag met ruimtelijke ontwikkelingen. We bekijken of we die ontwikkelingen kunnen koppelen aan onze waterveiligheidsopgave. Een voorbeeld hiervan is de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF). We hebben in 2018 een deel van het dijktraject 7_2, ter hoogte van de toekomstige locatie van deze haven, versneld beoordeeld. Hieruit blijkt dat dit deel van het dijktraject een bekledingsopgave en een opgave voor macrostabiliteit heeft. Dit project is aangemeld voor het voorlopige Hoogwaterbeschermingsprogramma 2019-2024. In 2019 werken we twee varianten uit die door het Hoogwaterbeschermingsprogramma worden getoetst op soberheid en doelmatigheid. De uitkomst van deze toetsing bepaalt de verdere voortgang van het project.

Knardijk: dijk van ons allemaal

De provincie en het waterschap hebben een netwerk opgebouwd van omwonenden, pachters, medeoverheden en andere organisaties rondom de Knardijk. In totaal zijn er ruim 40 ideeën binnengekomen voor nieuwe functies op de Knardijk. In 2019 zijn in een gezamenlijke werkweek de ideeën besproken. Er is veel waardering voor het proces. Bottom up ontstaat een visie voor de Knardijk. De ideeën zijn zelfstandig nog niet haalbaar. Door alliantievorming wordt de ontwikkelkracht en de financiële haalbaarheid van de ideeën bevorderd. Hierin vervult het waterschap een faciliterende rol. Gelijktijdig met deze Bestuursrapportage staat bij de Algemene Vergadering ook de legger, keurwijziging en beleidsregel voor de Knardijk (inclusief zienswijzen) op de agenda, deze documenten borgen de nieuwe status van de Knardijk.

Stortsteen weer op orde

Vorig jaar was de aanvoer van stortsteen per schip duur door de lage waterstand op de rivieren. Omdat de veiligheid van onze dijken was geborgd, heeft de Algemene Vergadering besloten om het stortsteen in 2019 te laten aanvullen. Inmiddels is het werk uitgevoerd dat vorig jaar én dit jaar stond gepland. Het stortsteen is aangebracht aan de Noordermeerdijk, Westermeerdijk, Vossemeerdijk, Ketelmeerdijk en Eemmeerdijk.

Maatwerk in beheer en onderhoud

Vanwege de gunstige waterstanden in het voorjaar is besloten om steenbekleding bij de Zuidermeerdijk te herzetten voor een groter deel van het dijktraject. Bij de Knardijk (het primaire deel van de dijk) wordt bekeken hoe rietdruk kan worden beperkt, dit jaar is daar vaker gemaaid met een rietmaaier. Als het slaagt om de rietdruk terug te brengen, wordt in de toekomst met een trekker gemaaid. De Japanse Duizendknoop is een exoot die zeer moeilijk is te bestrijden. Bij wijze van proef is deze exoot bestreden met elektrocutie. Naar verwachting komt uit de proef dat de exoot is beheerst, maar nog niet weg is. Ook bestrijden we de exoot door deze af te dekken en te verwijderen. Op locaties waar deze bestrijdingsmethoden onvoldoende resultaat hebben of niet mogelijk zijn, is chemisch

bestrijden de uiterste optie. De goedkeuring om deze bestrijdingsmethode te hanteren heeft het waterschap aangevraagd.

Onderzoek naar chroom-6 verf loopt

De Knarsluizen stonden op de rol voor groot onderhoud in 2019, echter is hier chroom-6 aangetroffen in de oude verflaag op de Lage Knarsluis. Op dit moment wordt onderzocht hoe het groot onderhoud op een veilige en doelmatige wijze kan worden uitgevoerd. Het college informeert u over de uitkomsten van dit onderzoek, inclusief de financiële gevolgen. Het onderhoud zal dit jaar niet meer plaatsvinden. Ook de Kadoelerkeersluis wordt onderzocht op de aanwezigheid van deze verf voor toekomstig onderhoud.

Vergroten biodiversiteit op de dijken

Het waterschap wil een bijdrage leveren aan het vergroten van de biodiversiteit. We zetten daarvoor onze assets, waaronder onze dijken, in. We hebben een aantal proefvakken voor ecologisch dijkbeheer. Daar monitoren we de ontwikkeling van de vegetatie. Dit jaar brengen we in beeld welke mogelijkheden er zijn om de biodiversiteit op de dijken nog verder te vergroten. Naast de kosten van een andere inrichting wordt ook gekeken welk beheer en onderhoud dit vraagt en wat de (financiële) gevolgen zijn voor de verpachting van de dijken.

Fiets- en inspectiepad op de Zwartemeerdijk

In september 2017 heeft de Algemene Vergadering besloten tot aanleg van het fiets- en inspectiepad op de Zwartemeerdijk in samenwerking met provincie Flevoland en gemeente Noordoostpolder. De raming van de aanleg het fietspad bleek echter hoger uit te vallen. In april 2018 heeft de Algemene Vergadering het voorstel om aanvullend krediet te verlenen aangehouden. Door het college is toegezegd om te onderzoeken of het project toch kan worden gerealiseerd binnen het eerdere krediet. Dit blijkt niet mogelijk. Het initiatief ligt nu bij de gemeente en de provincie om aanvullende financiering te vinden.

WIJZIGINGSVOORSTEL:

Primaire keringen - nieuwe normering:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Het waterschap wil maatschappelijke meerwaarde creëren door kansen vanuit de samenleving te benutten bij het uitwerken van onze waterveiligheidsopgave.	Het creëren van maatschappelijke meerwaarde blijft uitgangspunt bij het uitwerken van onze dijkversterkingen. Dit heeft veel aandacht. Nu de maatregel algemeen geldend is als uitgangspunt, markeren we deze als gerealiseerd.

Keringen - Projecten:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Het waterschap versterkt uiterlijk in 2021 de Drontermeerdijk tot de Reevedam.	Het project is op schema. Omdat het formele oplevermoment is gepland in januari 2022, wordt deze maatregel gewijzigd naar 'Het waterschap heeft uiterlijk in 2022 de Drontermeerdijk versterkt.'

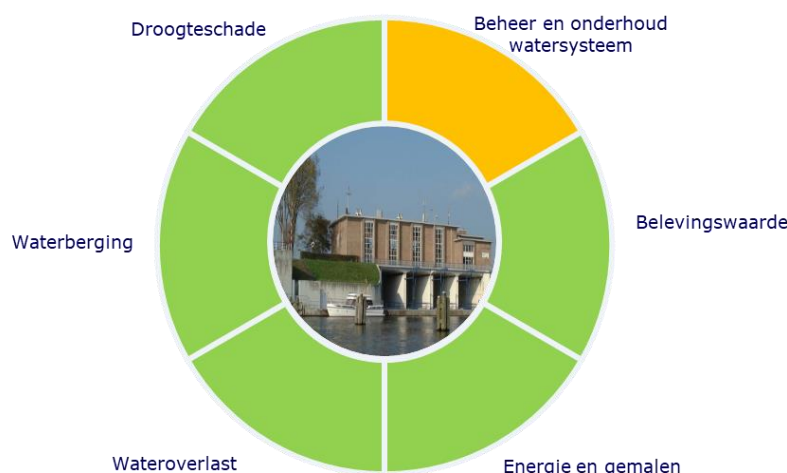
OVERZICHT VAN WERKZAAMHEDEN 2019

2.2. VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN WATERVEILIGHEID

Speciale investering		Programma		Financieel		Planning	
Versterking IJsselmeerdijk		Waterveiligheid		Bruto € 1,1 miljoen (voorverkenning)		2019-2020 (voorverkenning)	
X							
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase		Uitvoeringsfase		Nazorgfase		Afgerond
<p>De versterking van de IJsselmeerdijk is het eerste versterkingsproject dat Zuiderzeeland zal uitvoeren in het kader van de versterkingsopgave voortkomend uit de nieuwe veiligheidsnormering. In het najaar van 2018 is de beoordeling van het dijktraject afgerond en voorzien van een positief oordeel door de toezichthouder (Inspectie Leefomgeving en Transport). De benodigde versterking van de IJsselmeerdijk is opgenomen op de programmering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).</p> <p>In februari 2019 heeft het college van DenH het voorbereidingskrediet € 1,1 miljoen geopend. Het project bevindt zich nu in de startfase van de verkenning. Het product van deze startfase is een plan van aanpak voor de verkenning. Het percentage van de kosten van deze startfase dat vergoed zal worden door het HWBP is nog niet bekend. Het college van DenH zal de Algemene Vergadering op de hoogte brengen van de definitieve beschikking over de HWBP-bijdrage.</p> <p>De volgende fasen van het project worden voor 90% vergoed door het HWBP. De eigen bijdrage van het waterschap bedraagt 10%, en bedragen voor de planuitwerkings- en realisatiefase vooralsnog € 11,7 miljoen. Dit bedrag is opgenomen in de investeringsplanning (omdat de afronding van het project na de planperiode van de huidige meerjarenbegroting valt, maken de kapitaallasten nog geen onderdeel uit van de meerjarenbegroting). Dit is gebaseerd op het huidige landelijke HWBP-programma op basis van landelijke kentallen. Aan het eind van de voorverkenningsfase is er naar verwachting meer te zeggen over de totale investeringsraming en zullen de bedragen ook worden geactualiseerd.</p>							

3. Programma Voldoende water

Na de droge zomer van 2018 is de redeneerlijn droogte opgesteld. Door de grote hoeveelheid kwel gingen we het nieuwe jaar weer in met normale waterstanden. Deze zomer stonden we gesteld voor een nieuwe droge periode. Uiteindelijk viel het mee en is de redeneerlijn niet toegepast.

Andere belangrijke bereikte mijlpalen zijn het besluit over de agenda stedelijk waterbeheer en de toekenning van de POP3 subsidie voor de maatregelen in het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord.

Verder zijn nieuwe baggerwerkzaamheden uitgesteld vanwege de mogelijke aanwezigheid van niet genormeerde PFAS-stoffen.

3.1. WATERSYSTEEM OP ORDE EN WATERPEIL JUIST INGESTELD

Waterbeheer blijft in ontwikkeling

Ondanks dat beheer en onderhoud van het watersysteem al jaren planmatig wordt uitgevoerd is de wijze waarop deze uitvoering plaatsvindt continu in ontwikkeling. Zo is dit jaar de agenda stedelijk water vastgesteld waardoor in stedelijk gebied het beheer en onderhoud beter kan worden afgestemd op de gebruiksfuncties van het water. Daarnaast vraagt het steeds meer voorkomen van exotische waterplanten in stedelijk gebied om een speciale aanpak.

Een grote verandering rondom bestrijding van muskusratten is de vaststelling van een nieuwe landelijke strategie. De Unie van Waterschappen besloot dat het terugdringen van muskusratten naar de landgrenzen de nieuwe doelstelling is. Een tegenvaller in het onderhoud is de problematiek die speelt rondom de niet genormeerde PFAS-stoffen. Omdat het vastgestelde handelingskader voor deze stoffen extra onderzoek voorschrijft, zijn baggerwerken in het stedelijk gebied van Lelystad en Urk uitgesteld naar volgend jaar. Extra onderzoek naar PFAS in waterbodems zal tot extra kosten leiden. Daarnaast is het mogelijk dat de afzet van baggerspecie ook voor een kostenstijging zal zorgen (zie hiervoor ook de risicoparagraaf).

Het onderzoek naar mogelijkheden om aangelanden te laten participeren in beheer en onderhoud van het watersysteem loopt nog. De ervaringen zijn wisselend. De resultaten van het project in het stedelijk gebied van Lelystad vallen tegen. Daarnaast loopt het project 'de Flevolandse Boer'. Dit project staat nog in de kinderschoenen. Eind van het jaar maken we de balans op.

Nieuw budget voor nieuwe opgaven

Het Dijk & Waterfonds is vanaf 2019 beëindigd. Actuele onderwerpen die aandacht vragen zijn klimaatadaptatie en duurzaamheid. Daarom is in 2019 een nieuw budget ingesteld: het Budget Klimaatadaptatie en Duurzaamheid. Dit budget heeft als doel om samen met de omgeving en partners te werken aan een duurzame leefomgeving, waarin de nadelige effecten van de klimaatverandering worden opgevangen, het waterschap de eigen CO₂-voetafdruk verkleint en werkt aan een circulair waterschap. Hierbij is het uitgangspunt dat we in plaats van het stimuleren van medegebruik, samen met partners activiteiten en projecten gaan uitvoeren die bijdragen aan een klimaatbestendiger en duurzame leefomgeving.

3.2. DE KANS OP WATEROVERLAST IN HET BEHEERGEBIED IS BEPERKT

POP subsidie toegekend

Ten zuidwesten van Emmeloord is sprake van wateroverlast door bodemdaling. In 2018 heeft de AV besloten om hier maatregelen te treffen om tijd te winnen voor een transitie in het landgebruik. In paragraaf 3.4 wordt gerapporteerd over de voortgang. Er worden voortstuwers en een pomp gerealiseerd. Voorwaarde bij het besluit was het beschikbaar komen van POP3 subsidie. Inmiddels is deze subsidie toegekend.

Daarnaast heeft een alliantie van provincie (trekker), Rijksvastgoedbedrijf, LTO en waterschap het onderzoek 'Grondgebruik Flevoland' uitgevoerd. Dit onderzoek vormt een belangrijke basis voor het onderzoek naar de transitie in het landgebruik.

3.3. DE KANS OP WATERTEKORT IN HET BEHEERGEBIED IS BEPERKT

Redeneerlijn droogte gelanceerd

Naar aanleiding van de droge zomer van 2018 is er een [redeneerlijn droogte](#) ontwikkeld. Met deze redeneerlijn maakt het waterschap inzichtelijk in welke mate verschillende delen van het beheergebied kwetsbaar zijn voor langdurige perioden van droogte en wat de omgeving, in geval van droogte, van het waterschap mag verwachten.

WIJZIGINGSVOORSTEL:

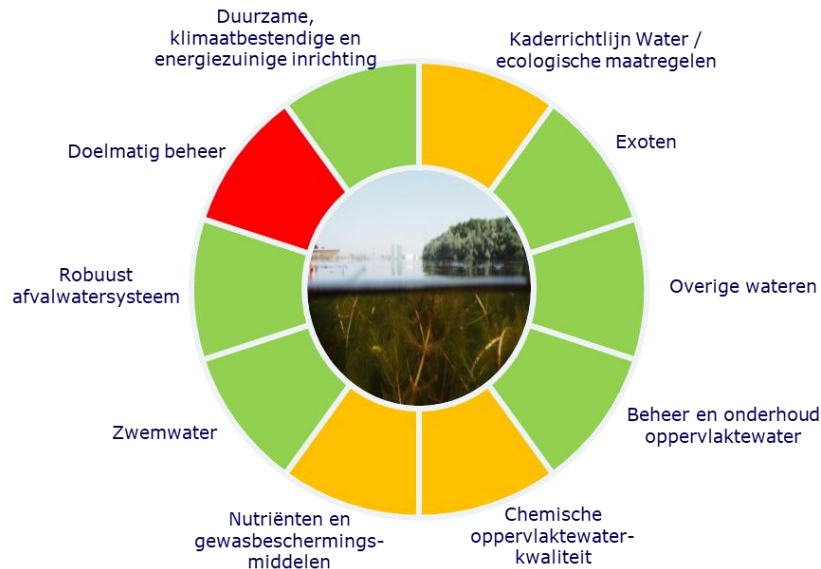
Belevingswaarde:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Het waterschap stimuleert het medegebruik van het watersysteem en keringen door inzet van het Dijk & waterfonds.	Het waterschap stimuleert een duurzame leefomgeving door inzet van het Budget Klimaatadaptatie en Duurzaamheid.

3.4. INVESTERINGEN PROGRAMMA VOLDOENDE WATER

Speciale investering		Programma		Financieel	Planning
Renovatie en verduurzaming gemaal Vissering		Voldoende Water			2018-2021
Onderzoeksfase	X	Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
<p>Op 26 maart 2019 hebben Waterschap Zuiderzeeland en SPIE Nederland B.V. een overeenkomst getekend voor de renovatie, verduurzaming en onderhoud van gemaal Vissering. Het doel is om één van de meest duurzame gemalen in zijn soort te realiseren. De aanbestedingsfase is met de definitieve gunning goed afgesloten en daarmee komt het project in een nieuwe fase.</p> <p>Sindsdien zijn er, samen met SPIE, mooie en belangrijke stappen gemaakt in de start van de ontwerp- en uitvoeringsfase. De aangeboden oplossing van SPIE geeft invulling aan alle gestelde projectdoelstellingen. Daarnaast worden, samen met SPIE, de eventuele uitwerkingen van de stelposten onderzocht, die verdere glans kunnen gaan geven aan de verduurzaming van het gemaal. Dit betreft een energieneutraal gemaal – exclusief pompsysteem, het faciliteren van thermische energie en de creatie van maatschappelijke meerwaarde.</p> <p>Door goed risicomanagement, een deskundig team en een goede voorbereidingsfase worden de risico's zo goed als mogelijk beheerst. Het project loopt planningtechnisch op schema en de opleverdatum blijft zomer 2021. Tot slot is de verwachting dat het investeringskrediet toereikend is.</p>					

Speciale investering		Programma		Financieel	Planning
Maatregelen bodemdalingsgebied Zuidwest Emmeloord		Voldoende Water			2018-2021
Onderzoeksfase		Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
<p>Waterschap Zuiderzeeland heeft een wateropgave in het landbouwgebied ten zuidwesten van Emmeloord. Het huidige landgebruik in dit gebied staat onder druk, doordat de bodem daalt. Uit het doorlopen gebiedsproces is bevestigd dat de Vliegtuig-d-tocht niet een voldoende ruim profiel heeft ten opzichte van het achterliggend afwaterend gebied. Om de effecten van de bodemdaling voor het landbouwgebied ten zuidwesten van Emmeloord te beperken heeft de AV heeft in juli 2018 besloten tot het uitvoeren van twee maatregelen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ verbreden Vliegtuig-d-tocht en ▪ voortstuwers in de Johannes Posttocht en de Hannie Schafttocht en een pompinstallatie in de Zuider-d-tocht. <p>Voor de voortstuwers is door de AV de voorwaarde meegegeven dat een POP3-subsidiebeschikking wordt verkregen. Deze is in mei 2019 ontvangen.</p> <p>In 2018 is gestart met onderzoeken ter voorbereiding op het opstellen van een bestek. Daaruit is naar voren gekomen dat vanwege de aanwezige veenlaag de oorspronkelijk voorziene wijze van uitvoering niet mogelijk is. Bekeken wordt welke alternatieve oplossingen er mogelijk zijn. Indien nodig zal de AV om aanvullende besluitvorming worden gevraagd. Als gevolg van het bovenstaande is de uitvoering van de werkzaamheden voor de verbreding van de vliegtuig-d-tocht vertraagd naar 2020/2021. De ondiepe veenlagen hebben geen invloed op de aanleg van de voortstuwers. In het najaar is gestart met de voorbereidingen van de aanbesteding. De uitvoering kan naar verwachting plaatsvinden in 2020.</p>					

4. Programma Schoon Water

In de afgelopen jaren is de hoeveelheid slib toegenomen en dat leidt tot hogere lasten voor de totale verwerking van het afvalwater. Om kostenstijgingen zoveel mogelijk te voorkomen is er veel aandacht voor mogelijkheden om de slibhoeveelheden te beperken. Sinds de zomer van 2019 is daarnaast veel aandacht voor de ontstane problematiek rondom het Amsterdamse Energie Bedrijf (AEB), waar een belangrijk deel van het slib wordt verbrand en waar vier van de zes verbrandingslijnen zijn stilgezet vanwege veiligheidsredenen. Vooralsnog kan het slib van Zuiderzeeland, via onze contractpartner GMB, nog steeds worden verbrand bij AEB.

Het onderzoek naar het verbeteren van de vismigratie ligt op schema, maar verwacht wordt dat benodigde maatregelen pas in de volgende KRW-planperiode kunnen worden geprogrammeerd en gerealiseerd. Hierbij komen de ecologische doelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) niet in gevaar. De uitvoering van de maatregelen in de Weerwater en de Noorderplassen gaat volgens planning.

De uitvoering van maatregelen om de chemische waterkwaliteit, waaronder nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen, verlopen conform planning. Om de chemische KRW-doelen te realiseren is echter extra langdurige inzet noodzakelijk. Het project Bezem door de middenkast, dat werd uitgevoerd onder de vlag van het Actieplan Bodem en Water, mocht rekenen op grote belangstelling van de agrariërs.

4.1. GOEDE KANSEN VOOR FLORA EN FAUNA

KRW-maatregelen getemporeerd. Het KRW doelbereik blijft in beeld

De planning is om in 2019 23,7 kilometer duurzame oever aan te leggen. Ook zal het project "Grote Trap" worden afgerond waarin 12,8 kilometer duurzame oevers is verwerkt. Het totaal van 2019 komt hiermee uit op 36,5 kilometer in 2019. Van de totale opgave van 102,5 kilometer wordt eind dit jaar verwacht ca. 64 kilometer afgerond te hebben. Voor de komende jaren wordt momenteel nagegaan hoe het waterschap wil omgaan met de realisatie van duurzame oevers.

Maatregelen Almere Weerwater en Noorderplassen gepland, uitvoering volgt

Volgens planning zouden de werkzaamheden rond het aanleggen van natuurvriendelijke oevers in de KRW-waterlichamen het Weerwater en de Noorderplassen in 2019-

2020 uitgevoerd worden. Eind 2018 is de gemeente reeds gestart met de uitvoering van een deel van de werkzaamheden in de Noorderplassen. Door onderhoudswerkzaamheden van Tennet aan de hoogspanningsmasten in het Weerwater bestaat de kans dat een deel van de oevers hier later aangelegd worden.

Uitvoering maatregelen vispasseerbaar maken van stuwen en gemalen naar verwachting niet haalbaar voor 2021.

De vistoestand voldoet nog niet in alle waterlichamen aan de KRW-doelen. In het najaar van 2019 wordt het bestuur van het waterschap geïnformeerd over de maatregelen die genomen kunnen worden om KRW-doelen voor vis tijdig te halen. Hiertoe is in 2018 een onderzoek gestart. Naar verwachting zal, mede afhankelijk de besluitvorming, de programmering en uitvoering van eventuele maatregelen plaatsvinden in de KRW-planperiode 2021-2027.

Maatregelen Kaderrichtlijn Water	2018	2019
Voor 2019 onderzoekt het waterschap hoe de vismigratie binnen de polders verder kan worden verbeterd om de KRW-doelstellingen voor vis te bereiken en neemt uiterlijk 2021 de noodzakelijke maatregelen.	●	●
Voor 2020 inventariseert het waterschap hoe de vismigratie tussen de Rijkswateren en de oppervlaktewateren in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland verder is te verbeteren en programmeert waar nodig maatregelen.	●	●

4.2. GOEDE OPPERVLAKTEWATERKWALITEIT

Grote belangstelling voor bezem door de middelenkast

In het kader van het Actieplan Bodem en Water is het waterschap in 2018 gestart met het project 'Bezem door de middelenkast' om éénmalig oude restanten van gewasbeschermingsmiddelen op te ruimen. Het project is onlangs afgerond. De belangstelling voor het project was groot, 523 bedrijven hebben deelgenomen aan het project en er is ruim 25.000 kilogram aan oude gewasbeschermingsmiddelen opgehaald. Deze middelen zijn op een adequate manier afgevoerd en verwerkt. Ook andere partijen hadden belangstelling voor het project en hebben het project mede mogelijk gemaakt. Zo hebben de teeltadviseurs van de gewasbeschermingsmiddelenhandel de agrariërs begeleid bij het 'uitmesten' van de middelenkast. De Stichting Opruiming Restanten van Landbouwbestrijdingsmiddelen (STORL) draagt bij in de afvoerkosten en ook de provincie Flevoland en Vitens leveren een financiële bijdrage aan het project.

De uitvoering van maatregelen om de chemische waterkwaliteit, waaronder nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen, verlopen conform planning. Om de chemische KRW-doelen te realiseren is echter extra langdurige inzet noodzakelijk.

4.3. ROBUUST AFVALWATERSYSTEEM, DOELMATIG BEHEERD EN DUURZAAM INGERICHT

Veel aandacht nodig voor slibverwerking en onderhoud

In de afgelopen jaren is de hoeveelheid slib toegenomen en dat heeft geleid tot hogere lasten. Om kostenstijgingen zoveel mogelijk te voorkomen is er veel aandacht voor mogelijkheden om de slibhoeveelheden te beperken. Over de hele breedte van alle zuiveringen wordt daarom getracht om het slib beter te ontwateren. De verwerking van het slib is tot 2022 gegarandeerd. Voor de periode daarna wordt samen met het waterschap Amstel Gooi en Vecht gewerkt aan een slib drooginstallatie. De intentieverklaring die hieraan ten grondslag ligt is op 25 september 2019 ondertekend.

Er wordt gekeken naar mogelijkheden om de Ephyra-installatie beter te benutten. De AV heeft in maart ingestemd met een onderzoek, waarbij o.a. wordt gekeken naar groen gas. In afwachting van de resultaten wordt gekeken naar tussenoplossingen om het totale rendement van de Ephyra-

installatie te verbeteren en kosten te reduceren. In de 2^e helft van 2019 wordt in dit kader o.a. bekeken of het mogelijk is om tijdelijk een extra WKK-installatie te lenen / te huren, waardoor meer energie kan worden opgewekt en de hoeveelheid af te voeren slib en de kosten kunnen worden gereduceerd. Ondanks deze inspanningen lijkt er de komende jaren extra budget nodig voor de verwerking van slib.

Het slib van de AWZI's Zeewolde en Almere wordt door onze contractpartner GMB bij het Amsterdamse Energiebedrijf AEB verbrand. Begin juli zijn vier van de zes verbrandingslijnen uit veiligheidsoverwegingen stilgelegd en zijn capaciteitsproblemen ontstaan voor de slibafzet en -verwerking van het slib van buurwaterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV). In juli heeft de AV hierover een informatiebrief ontvangen. In overleg met AGV is besloten om de capaciteit die AEB nog heeft, compleet in te zetten voor het zuiveringsslib van Zuiderzeeland. Dit betekent dat wij vooralsnog geen problemen hebben met de afzet van slib.

Naast extra aandacht voor de slibverwerking, is ook te zien dat onderhoudskosten toenemen. Ook in 2018 was al een stijging te zien van de onderhoudslasten. Installaties worden ouder en lopen steeds dichter tegen de capaciteitsgrenzen aan. Daarnaast nemen prijzen van onderhoud toe. Daar waar mogelijk wordt bijgestuurd om onderhoudsuitgaven te beperken, maar de mogelijkheden hiertoe zijn beperkt en tijdelijk van aard. De verwachting is dat voor de komende jaren een budgettoename noodzakelijk is. Inmiddels is gestart met een verdere analyse van de onderhoudsplanning en bijbehorende kosten voor de komende jaren.

Omdat persleidingen ouder worden, ontstaat er een steeds grotere behoefte aan verbeterd inzicht in de staat van onderhoud van de leidingen. Hierover wordt in het najaar een voorstel aan de AV aangeboden.

Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland: stap vooruit

In 2018 hebben het waterschap en de gemeenten Almere, Lelystad, Dronten, Urk en Zeewolde besloten de komende jaren gezamenlijk op te trekken in het leveren van een bijdrage aan het op een maatschappelijk verantwoorde wijze verwerken van afvalwater binnen de regio. Inmiddels is ook de Noordoostpolder (weer) aangehaakt. Een van de resultaten is het oprichten een regionaal rioolgemaal en persleidingenteam. Eind 2019 wordt een advies ter besluitvorming aan de Stuurgroep SAF en de dagelijkse besturen aangeboden.

Natuurlijk gezond

Er is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van microplastics en medicijnresten in het effluentwater van de AWZI's, en naar de mogelijkheden en de rendementen om deze emissies op de AWZI's uit te filteren. De resultaten worden verwoord in een verkennende kosten/baten analyse, die aan het einde van het jaar wordt opgeleverd. Inmiddels is op de AWZI Almere een verdiepend onderzoek gestart, waarvan de resultaten in 2020 worden opgeleverd.

Bedrijfsafvalwater

Eind 2018 is het beleidskader vastgesteld voor bedrijfsafvalwater. Dit met het doel om kansen te kunnen benutten om extra bedrijfsafvalwater binnen te halen of te behouden en hiermee een bijdrage te leveren aan een efficiënte en duurzame bedrijfsvoering. In 2019 zijn in dit kader met diverse bedrijven gesprekken gevoerd. De verwachting is dat eind 2019 besluitvorming kan plaatsvinden over een aantal afspraken met een eerste bedrijf. Voor een aantal andere bedrijven waar gesprekken mee worden gevoerd is de verwachting dat besluitvorming in 2020 zal plaatsvinden.

Discrepantie

Als waterschap streven we naar het verlagen van de huidige discrepantie van 20 % naar een waarde van maximaal 15 %. Discrepantie (het verschil tussen de gemeten vervuilingswaarde op de AWZI's in inwoner-equivalenten en opgelegde vervuilingswaarde via de belastingaanslagen) is een complex onderwerp is met een groot aantal relaties en afhankelijkheden. Dit proces vraagt om blijvende aandacht waarbij de focus verschuift van analyse naar toezicht/handhaving.

Figuur 12 Discrepancie (definitief en voorlopig).

Landelijk beeld Discrepancie is in bovenstaande figuur weergegeven. In de Benchmark Zuiveren zijn gegevens over 2018 in beeld gebracht en vergeleken met de data van 2015 en 2012.

Als waterschap Zuiderzeeland zitten we op grond van de gegevens vanuit 2018 op een Discrepancie-waarde van 20 %. Het landelijk gemiddelde is op dit moment, gebaseerd op voorlopige heffingseenheden, ongeveer 14 %.

WIJZIGINGSVOORSTEL:

Kaderrichtlijn Water:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Voor 2019 onderzoekt het waterschap hoe de vismigratie binnen de polders verder kan worden verbeterd om de KRW-doelstellingen voor vis te bereiken en neemt uiterlijk 2021 de noodzakelijke maatregelen.	Voor 2019 onderzoekt het waterschap hoe de vismigratie binnen de polders verder kan worden verbeterd. Het programmeren en uitvoeren van verbetermaatregelen vindt, afhankelijk van besluitvorming hierover, plaats in de KRW-planperiode 2021-2027.
Voor 2020 inventariseert het waterschap hoe de vismigratie tussen de Rijkswateren en de oppervlaktewateren in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland verder is te verbeteren en programmeert waar nodig maatregelen.	Voor 2020 inventariseert het waterschap hoe de vismigratie tussen de Rijkswateren en de oppervlaktewateren in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland verder is te verbeteren. Het programmeren en uitvoeren van verbetermaatregelen vindt, afhankelijk van besluitvorming hierover, plaats in de KRW-planperiode 2021-2027.
Robuust afvalwatersysteem, doelmatig beheerd en duurzaam ingericht:	
Uiterlijk in 2019 brengt het waterschap de kosten en baten van de verwijdering van medicijnresten op de AWZI's in beeld.	In 2020 vindt een verdere uitwerking plaats van in 2019 uitgevoerd onderzoek naar kosten en baten van verwijdering van medicijnresten op de AWZI's.

4.4. VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN PROGRAMMA SCHOON WATER

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning
Capaciteit en ambities AWZI's	Schoon Water	Nader te bepalen	2019-2022
X			
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase
			Afgerond
<p>In 2019 loopt er een aantal onderzoeken naar uitbreidingen van AWZI's die vanwege groei van het aanbod van afvalwater tegen capaciteitsgrenzen aanlopen. Daarbij wordt ook gekeken naar de samenhang van een aantal AWZI's. Het gaat dan met name om de AWZI's Almere, Dronten en Zeewolde. De verwachting is dat de systeemkeuzestudie met betrekking tot de AWZI Almere eind dit jaar gereed is en dat vervolgens eind 2019 / begin 2020 besluitvorming kan plaatsvinden.</p> <p>Op de AWZI Tollebeek vindt onderzoek plaats naar de optimalisatiemogelijkheden van Ephyra en de slibverwerking. De planning is dat het besluitvormingsproces in het najaar zal starten en begin 2020 kan worden afgerond.</p> <p>In de voorjaarsnota is in hoofdstuk 2 een korte inhoudelijke toelichting opgenomen over de uitbreidingen per AWZI.</p>			

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning
Realisatie gezamenlijke slibdrooginstallatie	Schoon Water	€ 550.000 (voorbereidingskrediet)	2019-2022
X			
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase
			Afgerond
<p>In maart 2019 heeft de AV besloten om samen met waterschap Amstel Gooi en Vecht een slibdrooginstallatie te realiseren, waar het slib van waterschap Zuiderzeeland vanaf maart 2022 gedroogd kan worden met behulp van restwarmte van AEB. De levering van restwarmte is onzeker geworden na het ontstaan van problemen bij AEB begin juli. Voor de verwerking van slib is het drogen nog steeds de meest optimale oplossing, zoals beschreven in het AV-voorstel van 12 maart 2019. Samen met AGV worden daarom alternatieven onderzocht naast de optie van drogen met restwarmte van AEB. Dit is ook vastgelegd in de intentieovereenkomst tussen AGV en Waterschap Zuiderzeeland die op 25 september 2019 is ondertekend.</p> <p>De verwachting is dat begin 2020 verdere besluitvorming kan plaatsvinden over de verdere samenwerking rondom de slibeindverwerking.</p>			

5. Financiën

5.1. GEACTUALISEERDE PROGNOSE JAARRESULTAAT 2019

In april is de eerste prognose van het jaar 2019 opgesteld over de eerste maanden van het jaar 2019 met een doorkijk naar de rest van het jaar. Bij de eerste prognose was een afwijking van € 1,2 miljoen meerkosten ten opzichte van de primitieve begroting afgegeven. Kanttekening hierbij was dat er nog geen zicht was op de belastingopbrengsten.

In de periode tot en met augustus heeft de AV voor een totaalbedrag van € 897.250 aan begrotingswijzigingen goedgekeurd. De huidige prognose 2019 laat een negatief resultaat zien van € 0,1 miljoen, een positieve bijstelling ten opzichte van de vorige prognose van € 1,0 miljoen.

De positieve bijstelling ten opzichte van de 1ste prognose wordt onder andere verklaard door de belastingopbrengsten, de kapitaallasten, de inrichting van het HWBP programma, de personeelslasten en positieve aanbestedingsresultaten. De tweede prognose laat ten opzichte van de vorige prognose vrijwel over de hele linie een iets positievere, dat wil zeggen lagere, verwachting zien van de uitgaven. Uitzondering hierop zijn de zuiveringen, waar juist een negatievere verwachting wordt afgegeven.

In onderstaande tabel treft u de prognose jaarresultaat 2019 in zijn geheel aan. Hierbij is het verwachte verschil ten opzichte van de primitieve begroting weergegeven in de kolom 'Afwijking t.o.v primitieve begroting'.

TABEL PROGNOSE JAARRESULTAAT 2019 (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Omschrijving	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Prognose	Afwijking t.o.v. primitieve begroting
Exploitatiebudgetten	62,0	62,9	63,0	1,0
Kapitaallasten	12,6	12,6	12,0	- 0,6
Subtotaal netto lasten^{1 2}	74,6	75,5	75,0	0,4
Belastingopbrengsten ³	- 74,3	-74,3	-74,5	- 0,3
Onttrekking egalisatiereserve	- 0,3	- 0,3	- 0,3	-
Resultaat	0,0	0,9	0,1	0,1

¹ Baten wordt aangemerkt met een (-) teken, lasten wordt aangemerkt zonder teken. In de tabel kunnen afrondingsverschillen voorkomen, waardoor het lijkt alsof optellingen niet juist zijn.

² Een positief resultaat wordt aangemerkt met een (-) teken, een negatief resultaat wordt aangemerkt zonder teken.

³ De kosten voor de dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren maken op basis van de vastgestelde meerjarenbegroting onderdeel uit van de netto lasten, maar zijn, omdat deze gegevens door GBLT zijn aangeleverd, in deze tabel opgenomen onder de post belastingopbrengsten.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. De bedragen zijn afgerond op € 100.000.

- In maart 2019 heeft de Algemene Vergadering besloten om vanaf het jaar 2019 jaarlijks een budget van € 0,6 miljoen beschikbaar te stellen voor de inrichting van het HWBP programma. Verwacht wordt dat hiervan in het jaar 2019 € 0,4 miljoen zal worden besteed.
- Er wordt rekening gehouden met een extra dotatie aan de pensioenvoorziening voor bestuurders van € 0,15 miljoen. De oorzaak hiervan is de lagere rekenrente.
- Verwacht wordt dat de opbrengsten van leges toenemen (€ 0,1 miljoen positief). Op het budget klimaatadaptatie en duurzaamheid zal naar verwachting een overschot ontstaan van € 0,1 miljoen.

- Bij de vaststelling van de MJB 2019-2022 is ook een begrotingswijziging vastgesteld; er is € 0,21 miljoen overgeheveld naar het jaar 2019 voor de uitvoering van een stortsteenbestek. Dit werk is in het begin van het jaar uitgevoerd.
- De lasten voor het zuiveren van afvalwater nemen toe. De zuiveringstaak komt uiteindelijk op een tekort van € 0,5 miljoen.
 - Het energieverbruik van de zuiveringen komt € 0,1 miljoen hoger uit door een stijging van de energieprijzen en de energiebelasting. Hiervoor is een deel gecompenseerd door inflatiebudget maar dit is naar verwachting niet toereikend.
 - Vanwege diverse calamiteiten, onverwachte reparaties, onderhoudswerkzaamheden en toenemende veiligheidseisen zijn extra kosten gemaakt. Hier ontstaat een tekort van ongeveer € 0,43 miljoen.
 - Er worden meer chemicaliën gebruikt dan begroot. Oorzaken hiervan zijn een fosfaatpiek en het feit dat door Ephyra extra chemicaliën benodigd zijn. Er wordt hard gewerkt om deze kosten naar beneden te brengen. Voor 2019 ontstaat een verwacht tekort van bijna € 0,1 miljoen.
 - De kosten van slibeindverwerking vallen fors hoger uit. De hoeveelheid slib stijgt. Daarnaast kan nog niet al het slib door de Ephyra-installatie worden geleid. Het tekort op de kosten voor slibeindverwerking wordt geprognosticeerd op € 0,35 miljoen.

Om de tekorten op het totale beheer en onderhoud van de zuiveringen te beperken is besloten om enkel nog uitgaven te doen die op dat moment noodzakelijk zijn. Zo wordt sterk ingezet op het beperken van onderhoud aan gebouwen, inhuren van medewerkers en overig onderhoud/inspecties. Met het beperken van de uitgaven komt de zuiveringstaak uiteindelijk op een tekort van € 0,5 miljoen.

- Bij de gemalen is heeft een groot aantal onverwachte reparaties en extra onderhoud plaatsgevonden. Deze kosten worden gedekt door te besparen op inhuur van ingenieursdiensten en onderhoud gebouwen. Daarnaast wordt een licht voordeel op de energielasten van de gemalen verwacht.
- Een tweetal lopende trajecten in het kader van organisatieontwikkeling (Talent gedreven werken en Holacratisch werken) worden gebundeld. De geplande uitgaven in het jaar 2019 vallen hierdoor lager uit.
- De kosten voor de generieke digitale infrastructuur worden lager uit en worden binnen de begroting van GBLT gedekt. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 0,2 miljoen.
- Op het centrale budget voor optimalisaties blijft naar verwachting € 0,1 miljoen over.
- Er wordt een tekort gemeld op de kosten voor mobiele data en vervanging van telefoons van € 0,12 miljoen. Daarnaast vallen kosten voor onderhoud aan het kantoor aan de Lindelaan hoger uit.
- Bij de financiële en salarisadministratie wordt in 2019 een verbeteringslag doorgevoerd, die mede nodig is om complexere projecten goed te kunnen administreren. Hiervoor wordt extern ingehuurd. Daarnaast is er sprake van vervangende inhuur voor langdurige ziekte. Dit leidt tot een budgettekort van circa € 0,3 miljoen.
- De verwachting is dat er op de kapitaallasten een onderbesteding zal zijn van € 0,6 miljoen. Dit is voor ruim de helft het gevolg van het uitstellen van investeringsuitgaven. Het andere deel komt door de lagere markttrente voor zowel korte als langlopende schulden.
- Het huidige belastingjaar laat hogere opbrengsten zien op de zuiveringsheffing van € 0,37 miljoen, hiervan betreft ²/₃ deel de zuiveringsheffing bedrijfsruimten.
- Bij de watersysteemheffing zijn de gevolgen van de uitspraak van de Hoge Raad over de aanslagoplegging van de wegbermen verwerkt. De huidige inschatting laat een verliespost zien van € 0,33 miljoen.
- De belastingoplegging van 'oude' belastingjaren laat een hogere opbrengst zien van € 0,16 miljoen, welke nagenoeg geheel voortkomt door de oplegging van zuiveringsheffing bedrijfsruimten.

5.2. VASTGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Eind november 2018 heeft de Algemene Vergadering de begroting 2019 vastgesteld. In de afgelopen periode heeft de Algemene Vergadering besloten over voorgestelde begrotingswijzigingen. Deze vastgestelde begrotingswijzigingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

TABEL VASTGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN 2019 (BEDRAGEN * € 1)

Omschrijving	Programma	Baten/ Lasten	Vergaderdatum	Bedrag
Uitstel uitvoering stortbestek	Waterveiligheid	Lasten	27 november 2018	210.345
Inrichten HWBP programma	Waterveiligheid	Lasten	12 maart 2019	600.000
Zienswijze op de actualisatie 2019 en ontwerp-begroting 2020 GR Het Waterschapshuis	Algemeen	Lasten	12 maart 2019	131.500
Aanleggen bypassleiding n.a.v. calamiteit persleiding de Gondel	Schoon	Lasten	12 maart 2019	10.000
Begroting 2020 en Jaarstukken 2018 Aqualysis	Schoon	Baten	4 juni 2019	-54.595
Totaal				897.250

Notatie begrotingswijzigingen:

- Een budgetverlaging wordt aangemerkt met een (-) teken,
- Een budgetverhoging wordt aangemerkt zonder teken

In de onderstaande tabel wordt de begrotingsomvang per programma weergegeven na verwerking van de bovenstaande begrotingswijzigingen.

TABEL NETTO LASTEN PER PROGRAMMA VÓÓR DE BERAP 2019 (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Netto lasten per programma	Primitieve begroting	Wijzigingen Begroting	Begroting voor Berap 2019
Algemeen	25,8	0,1	25,9
Waterveiligheid	7,1	0,8	7,9
Voldoende water	19,8	-	19,8
Schoon water	21,9	-0,0	21,9
Subtotaal netto lasten programma's	74,6	0,9	75,5
Waterschapsbelasting	-74,3	-	-74,3
Onttrekking egaliseringsreserve (conform begroting)	-0,3	-	-0,3
Saldo (reserve mutatie)	0	-0,9	-0,9

Notatie begroting:

- Baten worden aangemerkt met een (-) teken
- Lasten worden aangemerkt zonder teken

5.3. IN DEZE BERAP VOORGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN

In onderstaande tabel is het overzicht opgenomen van de voorgestelde begrotingswijzigingen per programma in deze Berap. Hierbij is gebruikgemaakt van de laatste prognose van het financiële jaarresultaat. Alleen afwijkingen van een bepaalde omvang, die onvermijdelijk lijken en waar binnen het programma geen financiële compensatie mogelijk lijkt, worden als bij- en aframingen voorgesteld.

TABEL BIJ- EN AFRAMINGEN NAAR PROGRAMMA (BEDRAGEN * € 1)

Onderwerp	Programma	Bedrag
Onderhoudskosten zuiveringen	Schoon water	300.000
Kosten slibverwerking (waaronder chemicaliën, transport en eindverwerking)	Schoon water	200.000
Kosten voor telefoonvervang en data	Algemeen	120.000
Huisvestingskosten kantoor Lindelaan	Algemeen	75.000
Aanbestedingsvoordeel waterbeheer	Voldoende	-75.000
Kapitaallasten (rente) ¹	Alle	-270.000
Kapitaallasten (afschrijving) ¹	Alle	-350.000
Herallocatie centrale budgetten ²	Alle	0
Totale bijraming programma's		0
Zuiveringsheffing bedrijven huidig jaar	Belastingen	-370.000
Zuiveringsheffing bedrijven voorgaande jaren	Belastingen	-160.000
Totale opbrengsten		-530.000
Totaal bij-en afromingen		-530.000

¹ De lagere kapitaallasten worden veroorzaakt door lagere rente en vertragingen van enkele investeringen.

² In het programma Algemeen zijn centrale budgetten opgenomen voor inflatie, optimalisatie en onvoorzien zaken. Deze budgetten worden, indien nodig, gedurende het jaar gealloceerd. Er hebben onder andere allocaties plaatsgevonden van € 0,1 miljoen naar programma Schoon water, € 0,4 miljoen naar het programma Voldoende water en van € 0,3 miljoen binnen programma Algemeen.

Notatie begrotingswijzigingen:

- Een budgetverlaging wordt aangemerkt met een (-) teken
- Een budgetverhoging wordt aangemerkt zonder teken

TABEL BIJGESTELDE BEGROTING PER PROGRAMMA NA VASTSTELLING VOORGESTELDE WIJZIGINGEN (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Netto lasten per programma	Bijgestelde begroting voor Berap	Voorgestelde wijzigingen	Bijgestelde begroting na Berap
Algemeen	25,9	-0,5	25,4
Waterveiligheid	7,9	0,1	8,0
Voldoende water	19,8	-0,1	19,7
Schoon water	21,9	0,5	22,4
Subtotaal netto lasten programma's	75,5	0	75,5
Opbrengst belastingen	-74,2	0,5	-74,7
Onttrekking egalisatiereserve	-0,3		-0,3
Saldo (reserve mutatie)	-0,9		-0,4

Notatie begroting:

- Baten worden aangemerkt met een (-) teken
- Lasten worden aangemerkt zonder teken

5.4. BESTEMMINGSRESERVES

Naast de reguliere exploitatiebudgetten worden ook bestemmingsreserves benut ter dekking van uitgaven in het jaar. Begin 2019 bedroeg het totaal aan bestemmingsreserves € 1,7 miljoen (na bestemming van het jaarresultaat over het jaar 2018). De uitgaven die ten laste komen van de bestemmingsreserves lopen vaak over meerdere jaren.

Systematiek bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve wordt ingesteld door de Algemene Vergadering. Vervolgens wordt een onttrekkingsvoorstel ingediend bij de Algemene Vergadering. Na instemming met dit voorstel, kan het toegestane bedrag worden besteed. In het jaar van besteding wordt, ter grootte van het bedrag van de werkelijke besteding, het bedrag onttrokken aan de bestemmingsreserve (uiteraard maximaal tot het toegestane bedrag waarvoor onttrekking bestuurlijk is goedgekeurd).

Stand van zaken bestemmingsreserves

In de tabel hieronder wordt de stand van zaken per bestemmingsreserve gerapporteerd. In de laatste kolom is opgenomen welke bedragen nog maximaal onttrokken mogen worden in 2019. Deze bedragen zijn gebaseerd op bestuurlijke besluitvorming welke reeds heeft plaatsgevonden (door de AV goedgekeurde totaalbedragen van onttrekking minus de daadwerkelijke onttrekkingen in voorgaande jaren).

TABEL STAND VAN ZAKEN BESTEMMINGSRESERVES

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling beheer en onderhoud stedelijk gebied	
In de Algemene Vergadering van 12 maart 2019 is besloten tot impulsmaatregelen voor het stedelijk water. De impulsmaatregelen worden in het begin gefinancierd uit deze bestemmingsreserve, waarna de kosten voor deze maatregelen conform het besluit structureel in de begroting zijn opgenomen. De reserve is gevormd door twee eerdere bestemmingsreserves samen te voegen. De verwachting is dat de kosten voor de impulsmaatregelen in 2019 uitkomen op ca. € 78.000. Het resterende deel van de bestemmingsreserve zal worden gebruikt ter dekking van de kosten voor impulsmaatregelen in 2020 (conform AV besluit).	
Omvang reserve begin 2019 (bestemmingsreserves Baggeren Almere en Stedelijk water)	€ 159.210
Maximaal te onttrekken in 2019 op basis van besluitvorming	€ 159.210
Bestemmingsreserve Duurzame oevers	
Eind 2017 heeft de AV besloten om voor overschotten / tekorten agv verschuivingen in de planning van aanleg van duurzame oevers en / of aanbestedingsresultaten een bestemmingsreserve te vormen. Uit een actualisatie van de kosteninschattingen voor de komende jaren blijkt dat er ruimte zit in de bestemmingsreserve van minimaal € 250.000. Bij de begroting zal worden voorgesteld om dit bedrag over te hevelen naar de egaliseringsreserve en in te zetten voor beperking van de tariefstijging.	
Omvang reserve begin 2019	€ 940.000
Maximaal te onttrekken in 2019 op basis van besluitvorming	€ 940.000
Bestemmingsreserve Duurzame energie	
De reserve is ingesteld voor de (onderzoeks)uitgaven die gemoeid zijn met het realiseren van de verduurzamingsopgave van Zuiderzeeland. De bestemmingsreserve was bij aanvang € 1.000.000. Voor het jaarplan 2016 heeft de AV ingestemd met een onttrekking van € 338.900, voor het jaarplan 2017 € 200.500 en voor het jaarplan 2018 € 456.000. Uit een actualisatie van de te maken kosten voor uitvoering van de door de AV vastgestelde plannen blijkt dat er € 181.000 in de reserve over zal blijven. Bij de begroting zal worden voorgesteld om dit bedrag over te hevelen naar de egaliseringsreserve en in te zetten voor beperking van de tariefstijging.	
Omvang reserve begin 2019	€ 266.938
Maximaal te onttrekken in 2019 op basis van besluitvorming	€ 266.938
Bestemmingsreserve Beoordeling primaire keringen	
In de Algemene Vergadering van 30 oktober 2018 is besloten een bestemmingsreserve in te stellen met als doel verschuivingen tussen de jaargrenzen van de beoordeling van de primaire keringen op te vangen. Er is aangegeven dat de	

projectbegroting van de beoordeling van de primaire waterkeringen volgens kalenderjaren wordt ingericht, maar een inherente dynamiek kent. Het geplande asfaltonderzoek is voor twee dijktrajecten over de jaargrens 2018 geschoven, waarvoor deze bestemmingsreserve is gevormd. De verwachting is dat de reserve eind 2019 volledig benut is.	
Omvang reserve begin 2019	€ 70.000
Maximaal te onttrekken in 2019 op basis van besluitvorming	€ 70.000
Bestemmingsreserve Optimalisatie Ephyra	
In de Algemene Vergadering van 12 maart 2019 is besloten een bestemmingsreserve in te stellen ter financiering van de kosten van nader onderzoek naar de kansen om Ephyra op de AWZI Tollebeek verder te optimaliseren.	
Omvang reserve begin 2019	€ 250.000
Maximaal te onttrekken in 2019 op basis van besluitvorming	€ 250.000
Bestemmingsreserve Windpark Hanze	
In de Algemene Vergadering van 27 maart 2018 is besloten deze bestemmingsreserve in te stellen met als doel het budgetneutraal inrekenen van de opbrengsten uit het windpark in de meerjarenbegroting door het jaarlijks toevoegen van de netto opbrengsten uit het windpark aan deze reserve. Vanuit het jaar 2018 gaat het om een relatief klein bedrag van € 1.086, maar de komende jaren zal dit verder oplopen.	
Omvang reserve begin 2019	€ 1.086
Maximaal te onttrekken in 2019 op basis van besluitvorming	€ 0

5.5. INVESTERINGEN

In de meerjarenbegroting is voor het jaar 2019 rekening gehouden met een totaal investeringsvolume van € 10,4 miljoen. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota door de Algemene Vergadering (de investeringsplanning) is dit bedrag bijgesteld naar € 12,2 miljoen.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de verwachte investeringsrealisatie per programma. De verwachte realisatie in 2019 ten opzichte van de investeringsplanning bij de Voorjaarsnota komt uit op 69% en ligt daarmee lager dan voorgaande jaren. De belangrijkste oorzaken voor de vertraging van investeringsprojecten zijn langere opstartprocedures, beperkte (interne) capaciteit en marktomstandigheden. In de programmahoofdstukken is een verdere toelichting gegeven over de voortgang van de speciale investeringen.

TABEL RAMING INVESTERINGSUITGAVEN VOOR HET JAAR 2019 (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Type investering	Programma	Begroting 2019	Inv. plan 2019-2022 ¹	Huidige prognose	Verwachte real t.o.v. inv. plan
Speciale investeringen	Algemeen	0,2	0	0	- %
Speciale investeringen	Waterveiligheid	0,6	0,6	0,3	63%
Speciale investeringen	Voldoende Water	2,4	1,8	1,8	100%
Speciale investeringen	Schoon Water	0	0	0	- %
Subtotaal speciale investeringen		3,2	2,3	2,1	91%
Reguliere investeringen	Algemeen	0,8	1,7	1,7	97%
Reguliere investeringen	Waterveiligheid	2,0	1,3	0,5	35%
Reguliere investeringen	Voldoende Water	1,5	3,1	2,1	69%
Reguliere investeringen	Schoon Water	2,9	3,8	2,1	56%
Subtotaal reguliere investeringen		7,2	9,9	6,3	64%
Totaal		10,4	12,2	8,4	69%

¹ De in deze kolom weergegeven bedragen zijn ramingen van investeringsuitgaven voor het jaar 2019. Deze kunnen afwijken van bedragen die in de programma-hoofdstukken zijn genoemd bij het krediet. De realisatie van uitgaven voor een krediet kan over meerdere jaren verspreid worden.

5.6. DOORWERKING NAAR MEERJARENBEGROTING 2020-2023

In de bestuursrapportage zijn een aantal afwijkingen te benoemen met doorwerking naar de komende jaren. Deze afwijkingen komen voor een deel voort uit autonome ontwikkelingen. Het college heeft gemeend deze ontwikkelingen apart inzichtelijk te maken en hier in de bestuursrapportage begrotingswijzigingen voor te vragen.

- *Beheer en onderhoud zuiveringen*
De kosten voor het beheer en onderhoud van zuiveringen en gemalen laten een forse toename zien. Dit betreft zowel het onderhoud als ook de kosten voor slibverwerking en chemicaliën. In de toelichting op de voortgang van het programma Schoon Water is hier ook op ingegaan en is aangegeven dat deze hogere kosten ook doorwerken in de meerjarenbegroting 2020-2023.
- *Huisvesting / Facilitaire zaken*
Er bestaat een verwacht tekort op de kosten voor mobiele data door een hoger dan verwacht gebruik en vervanging van mobiele telefoons die niet meer voldeden van € 0,12 miljoen. In 2018 lag dit tekort aanzienlijk hoger. Sinds eind 2018 zijn maatregelen (m.n. op het gebied van datakosten) genomen die hebben geleid tot kostenreductie, maar ondanks deze maatregelen is de verwachting dat er wel € 0,12 miljoen extra budget nodig is in de komende jaren. Daarnaast komen de kosten voor huisvesting (kantoor Lindelaan) naar verwachting ruim € 0,1 mln hoger. Voor een deel is dit eenmalig, maar voor ca € 0,075 miljoen werkt dit ook door naar de komende jaren. Het totale doorwerkende effect komt hier mee op € 0,195 miljoen.
- *Kapitaallasten*
De lage rentestand en de vertragingen in de investeringsuitgaven in 2019 hebben een (incidenteel) voordelig effect op de kapitaallasten in 2019 van € 0,6 miljoen. Tezamen met de besparingsopgave die er lag vanuit de voorjaarsnota is dit aanleiding geweest om de investeringsplanning opnieuw te actualiseren. Dit heeft ertoe geleid dat de kapitaallasten voor de komende jaren met ca. € 0,3 miljoen per jaar naar beneden kunnen worden bijgesteld ten opzichte van de voorjaarsnota.
- *Voordelen aanbesteding WBH*
Een meevaller in de aanbesteding voor het maaibeheer heeft ook een positieve doorwerking van € 75.000 naar 2020.
- *Informatie & Automatisering*
In de toelichting op de voortgang van het programma Algemeen is aangegeven, dat ten aanzien van de samenwerking met WDOD besloten is om een pas op de plaats te maken en enkele zaken eerst verder uit te werken, alvorens volgende stappen worden gezet en dat het, als gevolg van dit uitstel wel nodig om een aantal maatregelen uit te voeren. De schatting is dat hiervoor in 2020 eenmalig € 0,125 miljoen nodig is.

Deze effecten worden meegenomen bij de opstelling van de Meerjarenbegroting 2020-2023.

5.7. RISICOPARAGRAAF

In het jaarstukken 2018 zijn de volgende risico's opgenomen die nog actueel zijn en waarvan de omvang relatief groot is:

Energiebelasting

Met de Belastingdienst is de afgelopen jaren een discussie gevoerd over de zogenaamde complexbepaling bij de energiebelasting. Bij toepassen van deze complexbepaling kunnen meerdere aansluitingen op elektriciteit als één worden gezien waardoor wij als afnemer gunstiger door de verschillende schijven van de energiebelasting lopen. De discussie betrof de toepassing van de complexbenadering voor de bemalingstaak. Inmiddels is er duidelijkheid over de wijze waarop de complexbenadering in de komende jaren moet worden toegepast. Er is nog geen volledige duidelijkheid over de afhandeling van bezwaren met betrekking tot voorgaande jaren. Als dit voor het waterschap negatief uitpakt, kan dit leiden tot een aanzienlijke naheffing. Over de

toepassing van de complexbenadering bij de zuiveringstaak bestaat geen discussie.

Schadeclaims

In de jaarstukken is opgenomen dat de omvang van het financieel risico van de schadedossiers € 1,3 miljoen bedraagt. Tussen het opstellen van de jaarstukken en deze bestuursrapportage zijn hierin geen significantie wijzigingen opgetreden.

Drontermeerdijk

Het dijkversterkingsproject Drontermeerdijk maakt deel uit van het gebiedsproject IJsseldelta Zuid Fase II. Het dijkproject heeft een eigen risicosysteem met toetsing door het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Het dijkproject gaat nu de realisatiefase in, waarbij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (het Rijk) de enige financier van het project is. Het project is qua aard en financiële omvang een groot project wat aandacht vraagt in de sturing en beheersing.

De volgende nieuwe risico's voegen we in deze Berap toe aan de risicoparagraaf:

Afzet zuiveringsslib en onderhoudssituatie Afval Energie Bedrijf (AEB)

Een groot deel van ons zuiveringsslib (50%) wordt door onze contractpartner GMB bij het Amsterdamse Afval Energie Bedrijf (AEB) verbrand. Als gevolg van achterstallig onderhoud heeft het bedrijf in juli 4 van de 6 verbrandingsinstallaties stilgelegd. Het bedrijf heeft ook geen gezonde financiële situatie. De gemeente Amsterdam als 100%-aandeelhouder neemt medio september de eerste besluiten over het voortbestaan van AEB.

Waterschap Zuiderzeeland volgt de situatie nauwgezet. Op verzoek van AGV/Waternet hebben wij een adviserende rol in de crisisorganisatie van AGV/Waternet. AGV/Waternet stort hun slib nu op tijdelijke opslagplaatsen. Waterschap Zuiderzeeland heeft nog afzet bij AEB en hoeft nog niet te storten of te bufferen. Daarnaast is Waterschap Zuiderzeeland druk bezig om de processen zo in te regelen dat er uiteindelijk minder slib zal worden geproduceerd. Dit zal wel extra kosten met zich meebrengen.

Op 12 maart 2019 heeft de Algemene Vergadering ingestemd met het uitwerken van de samenwerking met AGV om in de toekomst gezamenlijk ons zuiveringsslib te drogen bij Waternet met restwarmte van AEB. Dit is nog steeds de meest optimale oplossing. Het college constateert wel dat een belangrijke schakel in het voorstel voor slibdroging onzeker is geworden, namelijk de levering van warmte door AEB. Met AGV is overeengekomen dat naast het uitwerken van de optie drogen met restwarmte van AEB, ook alternatieven hiervoor worden onderzocht. Als gevolg van de problematiek die is ontstaan bij AEB zal de door de AV gestelde voorwaarde voor samenwerking voor wat betreft kostenneutraliteit mogelijk moeten worden herzien.

Programma Aanpak Stikstof

De Raad van State heeft op 29 mei 2019 beslist dat het Programma Aanpak Stikstof (hierna: 'PAS') niet gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden. Deze uitspraak heeft geen gevolgen voor beheer en (groot) onderhoud, mogelijk wel voor investeringsprojecten. In oktober / november wordt meer bekend over de consequenties van de uitspraak van de Raad van State en over een mogelijk nieuw handelingsperspectief. Voor projecten die op dit moment spelen wordt in overleg met de provincie Flevoland bepaald hoe we omgaan met de nieuwe situatie. Voor de uitvoering van de Drontermeerdijk heeft deze uitspraak geen consequenties, omdat de vergunning in het kader van de natuurbeschermingswet reeds verleend en onherroepelijk is. Over de uitbreiding van de WKK op AWZI Tollebeek zijn we in gesprek met de provincie en de omgevingsdienst. De verwachting is dat ook dit project kan worden uitgevoerd.

PFAS-stoffen en baggeren

Recent ontstonden er bij diverse waterschappen problemen met de afzet van baggerspecie vanwege de mogelijke aanwezigheid van verbindingen uit de PFAS-stoffengroep (o.a. PFOS, PFOA en GenX, maar er vallen nog veel meer stoffen onder de PFAS-stoffen groep). Het gaat om stoffen die van nature niet voorkomen in het milieu. Deze stoffen zitten waarschijnlijk al langer in ons milieu, maar door verbeterde analysetechnieken wordt het mogelijk steeds kleinere concentraties van stoffen aan te tonen in baggerspecie. Omdat er nog geen normen bestaan voor deze stoffen, is onder regie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat landelijk gewerkt aan een tijdelijk

handelingskader voor deze stoffen. Door het tijdelijk handelingskader dat er nu ligt, kunnen waterschappen en andere overheden bepalen of de huidige kwaliteit van de bodem of het hergebruik van grond en bagger een risico vormt voor mens en milieu. Het waterschap heeft eerder dit jaar uit voorzorg, in afwachting van dit tijdelijk handelingskader, het baggerwerk in stedelijk gebied voor 2019 uitgesteld. Onze waterbodembodem zal vanaf nu ook op PFAS-stoffen worden onderzocht voordat er gebaggerd wordt. Het aantreffen van PFAS-stoffen in de waterbodembodem kan betekenen dat baggerspecie niet in de Vaartplas toegepast mag worden. Afvoeren of elders toepassen van baggerspecie levert een grote kostenstijging op. Het is op dit moment nog onzeker hoeveel baggerspecie niet geschikt is om in de Vaartplas toe te passen.

In de AV van september is meegedeeld, dat de problematiek rondom PFAS ook speelt bij de aanleg duurzame oevers. Het effect hiervan op de kosten en de planning is nog onbekend, maar zal de komende tijd worden uitgezocht.

Naast het baggeren en de aanleg van duurzame oevers kunnen stoffen uit de PFAS-stoffengroep een rol spelen in de uitvoering van dijkversterkingsprojecten. Op dit moment is nog niet bekend wat het effect hiervan gaat zijn, maar hier is aandacht voor.

Afschaffen BTW-vrijstelling bij verbonden partijen

De BTW-koepelvrijstelling is een regeling waarmee onder andere decentrale overheden in een samenwerkingsverband diensten aan hun deelnemers kunnen vrijstellen van BTW. Aanvankelijk heeft de staatssecretaris aangekondigd deze regeling te willen beperken als gevolg van uitspraken van het Europees Hof van Justitie. Dit zou grote financiële consequenties hebben voor de decentrale overheden in Nederland, voor ons waterschap zou dit een kostenstijging betekenen voor onder andere GBLT en Aqualysis. De Unie van Waterschappen heeft aangedrongen op nader onderzoek naar de impact van een beperking van de vrijstelling. De invoering van de beperking is inmiddels opgeschort, waarmee de koepelvrijstelling op dit moment nog steeds kan worden toegepast. Het kabinet maakt zich samen met andere Europese lidstaten hard voor een reparatie via Europese regelgeving.

Losstaand van deze discussie heeft de Belastingdienst de in 2012 aan GR Het Waterschapshuis (HWH) verleende toestemming voor toepassing van de BTW-koepelvrijstelling ingetrokken. In augustus 2019 heeft het bestuur van HWH bezwaar ingediend tegen dit besluit. Dit bezwaar zal naar verwachting door de Belastingdienst worden afgewezen, waarna een beroepsprocedure volgt. Tijdens deze procedure zal HWH voorzichtigheidshalve al wel BTW in rekening brengen bij de waterschappen. Dit zal mogelijk financiële consequenties hebben voor Zuiderzeeland vanaf het jaar 2020. HWH brengt deze consequenties in beeld en zal deze, indien nodig, aan de waterschappen voorleggen via een begrotingswijziging met zienswijzeprocedure.

5.8. FINANCIERING/TREASURY

Maximale korte financiering tegen zeer lage rente

Het waterschap streeft er bij de invulling van de financieringsbehoefte naar om maximaal gebruik te maken van de kortlopende financieringsmogelijkheden omdat de rente op kortlopende schulden doorgaans lager is. Voor het grootste deel van de kortlopende financieringsbehoefte zijn dit jaar tot op heden kasgeldleningen afgesloten. In de huidige marktomstandigheden met zeer lage renteniveaus is dat mogelijk geweest tegen negatieve rentepercentages (circa -0,38% op jaarbasis).

In het tweede kwartaal bedroeg de kortlopende schuld gemiddeld meer dan de kasgeldlimiet uit de Wet Fido (Wet Financiering decentrale overheden). Omdat de liquiditeitsprognose liet zien dat de kortlopende schuld gedurende langere tijd boven de kasgeldlimiet zou blijven en omdat de rente historisch laag was, heeft het college in juni besloten om een nieuwe langlopende geldlening aan te gaan. Er is daarom een 20-jarige, lineair af te lossen lening aangegaan tegen een percentage van 0,56%. Met het afsluiten van de nieuwe lening ligt de kortlopende schuld weer onder de kasgeldlimiet. De huidige verwachting is dat er in de rest van het jaar geen nieuwe langlopende leningen hoeven te worden afgesloten.

Bij het aangaan van de samenwerking rondom de realisatie van het Windpark Hanze heeft de AV besloten om een achtergestelde lening ter beschikking te stellen van maximaal € 10 miljoen. Bij de start van de samenwerking in 2018 is er een bedrag van € 0,4 miljoen ter beschikking gesteld. In het voorjaar heeft het college besloten om een tweede deel te storten ter grootte van € 0,25 miljoen. Op grond van de geldleningsovereenkomst geldt voor de tweede tranche als voorwaarde, dat de omgevingsvergunning verleend moest zijn. Hoewel er nog sprake was van een

ontwerpvergunning, is het college akkoord gegaan met de betaling onder de voorwaarde dat een liquiditeitsprognose zou worden overgelegd. Nadat deze ontvangen was, is het bedrag gestort. De verwachting is dat er in het najaar, na ontvangst van de Omgevingsvergunning, een volgende storting zal plaatsvinden van € 0,25 miljoen (conform de geldleningsovereenkomst).

Bijlage I: Rapportage duurzaamheid

Als een van de grootste energieverbruikers in de regio heeft waterschap Zuiderzeeland een opgave kritisch naar haar bedrijfsvoering te kijken. We hebben in 2016 ambitieuze doelstellingen vastgelegd in het masterplan duurzame energie en in 2018 in de Ontwikkelagenda Grondstoffen en zijn gestart met de realisatie van de maatregelen om een energieneutraal en klimaatneutraal waterschap te worden.

We werken aan een **energieneutraal waterschap** op basis van het Masterplan Energie door enerzijds te besparen en anderzijds zelf duurzame energie op te wekken. In 2019 werken we aan vergroten van de hoeveelheid opgewekte energie door de realisatie van zonnepanelen op en om de gemalen. De verwachting is wel dat de totale capaciteit van zonnepanelen op de daken lager zal worden dan gepland vanwege constructieve redenen. Verder voeren we kleinschalige proeven uit met zonnepanelen op de Knardijk. Het project waarmee we naar verwachting energieneutraal worden, is onze samenwerking met Windpark Hanze waardoor we windenergie opwekken met (deels) eigen windmolens. Als de realisatie volgens plan verloopt, zijn we in 2023 energieneutraal.

We werken aan een **Klimaatneutraal waterschap** op basis van de Ontwikkelagenda Grondstoffen. Het gebruik van primaire grondstoffen als diesel wordt waar mogelijk teruggebracht en vervangen door een duurzamer alternatief. Gemaal Vissering schakelt binnenkort over van gas en diesel naar elektriciteit en we promoten elektrisch rijden onder medewerkers door laadpalen aan te bieden op ons parkeerterrein. We verkleinen onze klimaat-voetafdruk niet alleen door rekening te houden met wat we gebruiken maar zetten ook in op grondstoffenproductie. We verkennen en experimenteren met de mogelijkheden grondstoffen te winnen uit de waterketen en het watersysteem. We produceren biogas met EPHYRA, experimenteren met biogas en mogelijke fosfaat met TORWASH en experimenteren met bio-vezels uit maaisel. We zijn recent gestart met duurzame composteringmethode Bokashi met het maaisel uit Lelystad en we onderzoeken de mogelijkheden gelijk met de aanpak van gemaal Vissering om aquathermie als bron van warmte en koude te organiseren met omwonenden.

Programma duurzaamheid

Hoewel de transitie naar een duurzaam (zeg energie- en klimaatneutraal) waterschap met forse stappen voortgang boekt zien wij de noodzaak de transitie te blijven stimuleren en aanjagen. Het landelijk Klimaatakkoord en de regionale uitwerking daarvan in de Regionale Energiestrategie (RES) vraagt ons voor medio 2020 geactualiseerde doelstellingen te formuleren die bijdragen aan de landelijke opgave 49 Mton / jaar CO₂ uitstoot te besparen voor 2030.

Op basis van onze ambitie werken we aan een integraal programma duurzaamheid dat onze CO₂ uitstoot in de komende jaren maximaal moet reduceren. De focus zal daarbij verschuiven van compensatie van onze CO₂ uitstoot naar reductie van onze CO₂ uitstoot. De verwachting daarbij is dat onze Klimaat voetafdruk onze standaard wordt en een kilo CO₂ wordt de eenheid waarmee wij duurzaamheid uitdrukken (en rapporteren).

Verduurzaming van dit waterschap gebeurt op basis van staand beleid als het Masterplan en de Ontwikkelagenda Grondstoffen waarbij we werken aan beleid op de thema's inkoop en mobiliteit. Integraal beleid gecombineerd met innovaties en betrouwbare samenwerking maakt het duurzame waterschap dat we willen worden.

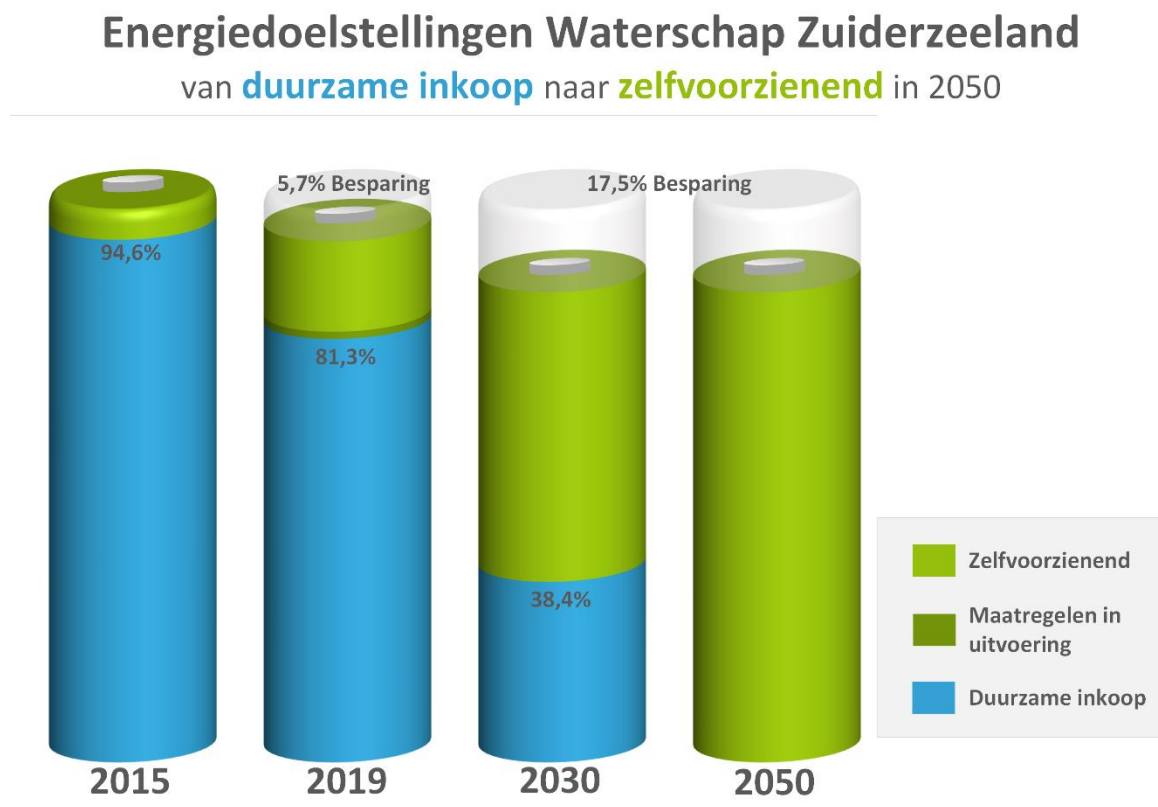
Voortgang energiedoelstellingen

In het Masterplan Duurzame Energie is opgenomen, dat het waterschap in 2020 30% energie-efficiency wil realiseren ten opzichte van 2005. De andere energiedoelen uit het masterplan zijn opgesteld vanuit het referentiejaar 2015 en zijn weergegeven in figuur 1. De doelstelling is om in de periode tot 2030 een besparing van 17,5% te realiseren op ons energieverbruik. In 2030 willen we in de waterketen 100% en in het watersysteem 40% zelfvoorzienend zijn. Gecombineerd is dat 61,6% zelfvoorzienendheid waterschapsbreed. Figuur 1 op de volgende bladzijde laat eveneens de stand van zaken van de realisatie van deze doelen zien.

We werken volop aan de realisatie van deze doelen. De verwachting is dat eind 2019 5,7% van de besparingsdoelstelling is gerealiseerd en bijna 6,3% is in uitvoering. We zijn nu 17,2% zelfvoorzienend en met de projecten die op dit moment al in uitvoering zijn, bereiken we 18,6% zelfvoorzienendheid (exclusief windpark Hanze). Om het resterende deel van de doelstelling te

halen, zijn projecten in voorbereiding. Met name de samenwerking met Windpark Hanze kan ertoe leiden dat het waterschap in 2023 al volledig klimaatneutraal is, waarmee de energiedoelstelling voor 2050 reeds in 2023 ruimschoots gehaald kan worden. Hiermee ligt de uitvoering van het Masterplan Duurzame Energie voor op schema.

Figuur 1: Doelstelling en realisatie energie Waterschap Zuiderzeeland

Bestemmingsreserve duurzame energie

In 2015 is een bestemmingsreserve Duurzame Energie ingesteld voor onderzoek en ontwikkeling van duurzame energieprojecten. In onderstaande tabel is de stand van zaken m.b.t. de bestemmingreserve weergegeven.

Bestemmingsreserve Duurzame Energie	
Oorspronkelijk bedrag reserve	€ 1.000.000
Af: besteding Masterplan Duurzame Energie (obv realisatie)	€ 62.700
Energie en Gemalen fase 2 (obv realisatie)	€ 276.200
Masterplan Grondstoffen (obv realisatie)	€ 39.500
Malen op Zon en Wind (verwachte totale besteding)	€ 158.000
Jaarplan Duurzame Energie 2018 (verwachte totale besteding)	€ 284.000
Subtotaal verwachte bestedingen	€ 820.400
Restsaldo	€ 179.600

Kredietvotingen investeringen in verduurzaming

In het Masterplan Duurzame Energie is voor de periode 2016 – 2020 een maatregelenpakket opgenomen ter grootte van € 22,1 miljoen. Hiervan was € 9,9 miljoen bestemd voor bestaande maatregelen en € 12,2 miljoen voor nieuwe maatregelen. Daarnaast is in de meerjarenbegroting apart rekening gehouden met de duurzame renovatie van gemaal Vissering. Onderstaande tabel geeft de stand van zaken m.b.t. de door de AV goedgekeurde (gevoteerde) kredieten uit dit maatregelenpakket.

Omschrijving	Bedrag	Toelichting
Masterplan Duurzame Energie: bestaande maatregelen	€ 9.900.000	
Masterplan Duurzame Energie: nieuwe maatregelen	€ 12.200.000	
Masterplan Duurzame Energie: totaal maatregelen	€ 22.100.000	
<u>Reeds door AV gevoteerd krediet</u>		Verwachting ingebruikname
Maatregelen Zon Waterketen	€ 2.879.000	reeds in gebruik genomen
Maatregelen Zon Watersysteem	€ 533.500	2019
Ephyra	€ 4.000.000	reeds in gebruik genomen
Optimalisatie waterinlaten	€ 265.000	2020
Beluchting AWZI Almere	€ 3.700.000	reeds in gebruik genomen
Duurzaamheidspakket hoofdkantoor Lindelaan	€ 1.300.000	reeds in gebruik genomen
Totaal reeds gevoteerd	€ 12.677.500	

Met betrekking tot de realisatie van zonnepanelen op de daken van de gemalen is in de tekst hierboven reeds vermeld dat de totale capaciteit van de aan te leggen zonnepanelen mogelijk lager uitvalt dan begroot vanwege constructieve redenen.

Tegenover de extra kapitaallasten die voortkomen uit de investeringen staan besparingen in de exploitatielasten (terugverdiendtijd) die vanaf de datum van ingebruikname zijn ingerekend in de huidige meerjarenbegroting.

Van de € 12,2 miljoen die in de periode tot 2020 beschikbaar was voor nieuwe maatregelen is voor € 3,726 miljoen aan maatregelen gerealiseerd of in ontwikkeling. Het restsaldo van € 8,474 miljoen is nog beschikbaar voor financiering van nieuwe investeringen die voortkomen uit het MDE. Bij de besluitvorming tot het aangaan van de samenwerking met Windpark Hanze is besloten om de nog uit te voeren investeringen in het kader van het MDE uit de meerjarige investeringsplanning te halen op het moment van financial close.

Bijlage II: Overzicht voortgang maatregelen

Programma Algemeen

Regelgeving, vergunningverlening en handhaving	2018	2019
In de periode tot aan de inwerkingtreding starten pilots om te leren werken met de Omgevingswet.		
Het waterschap gaat in de periode tot 2019 zijn vergunningverleningsproces op een makkelijke manier toegankelijk maken voor inwoners en bedrijven.		
Het waterschap gaat uiterlijk in 2019 volledig voldoen aan de kwaliteitscriteria Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) Waterbeheer.		
Calamiteitenzorg	2018	2019
Het waterschap zorgt voor actuele bestrijdings- en calamiteitenplannen. Jaarlijks voert het waterschap meerdere opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten uit.		
Duurzaamheid Innovatie & Energie	2018	2019
Het waterschap geeft uitvoering aan het innovatieprogramma.		
Internationale samenwerking	2018	2019
Het waterschap draagt actief bij aan de VN Sustainable Development Goal voor water, vooral op het vlak van integraal waterbeheer, good governance en sanitatie.		
Het waterschap wil zich in de komende planperiode via de Dutch Water Authorities zowel in binnen- als buitenland nadrukkelijker positioneren op het gebied van internationale samenwerking.		
Communicatie	2018	2019
Het waterschap geeft uitvoering aan de communicatiestrategie.		
Watertoets en waterkader	2018	2019
Het waterschap evalueert in een continu proces het waterkader.		
Het waterschap geeft, uiterlijk in 2019, vorm aan en neemt deel aan participatieve beleids- en plantrajecten.		
Het waterschap past het Afwegingskader initiatieven derden toe en zal dit in 2019 evalueren.		
Het waterschap streeft naar tijdig signaleren van en inspelen op ruimtelijke initiatieven.		

Samen met medeoverheden geeft het waterschap vorm aan de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie.		
Het waterschap heeft, uiterlijk in 2019, een visie over water in het stedelijk gebied ontwikkeld over hoe het waterschap omgaat met zijn omgeving bij opgaven in het stedelijk gebied.		

Financiën	2018	2019
In 2020 wordt het reserve- en schuldenbeleid van Waterschap Zuiderzeeland geëvalueerd en indien nodig herzien.		

Informatie	2018	2019
Het waterschap zorgt voor betrouwbare informatievoorziening, implementeert de kaders voor informatieveiligheid waarbij de zorg voor informatieveiligheid wordt ingebed in de organisatie.		
Het waterschap maakt waar mogelijk zijn processen en diensten digitaal om zo het fundament te leggen voor de digitale overheid en innovaties in de bedrijfsvoering.		
Het waterschap houdt de datakwaliteit op orde, realiseert een veilige infrastructuur voor het actief en open delen van gegevens met de omgeving.		
Het waterschap zorgt voor de benodigde gegevensaansluitingen in de overheidsketen, waarmee we onder andere invulling geven aan de Omgevingswet.		
Het waterschap initieert continue informatie innovaties waarmee we invulling geven aan een maatschappelijke behoefte of omdat we er voordeel mee kunnen halen in kwalitatieve of financiële zin.		

Organisatie en personeel	2018	2019
Jaarlijks evalueren en indien nodig aanpassen van het opleidingsaanbod van de ZZL Academie, om de vakbekwaamheid en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers te faciliteren.		
Verder uitwerken van de cao-afspraken omtrent mobiliteit, om een bijdrage te leveren aan de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.		

Programma Waterveiligheid

Beheer en onderhoud	2018	2019
Het waterschap voert periodieke onderhouds-, inspectie- en schadeherstelwerkzaamheden uit.		
Het waterschap implementeert het nieuwe kader zorgplicht primaire waterkeringen en past dit toe.		
Uiterlijk in 2021 evalueren en waar nodig aanpassen van het beleid waterkeringen en medegebruik.		

Primaire keringen - nieuwe normering	2018	2019
Het waterschap wil maatschappelijke meerwaarde creëren door kansen vanuit		

de samenleving te benutten bij het uitwerken van onze waterveiligheidsopgave.

Uiterlijk in 2022 heeft het waterschap alle urgente primaire waterkeringen beoordeeld op basis van de nieuwe veiligheidsnormen en heeft het waterschap een voorlopig veiligheidsbeeld over de minder urgente primaire keringen. Op basis daarvan brengt het waterschap indicatief de hieruit voortvloeiende opgave in beeld.

Regionale keringen	2018	2019
Het waterschap zorgt ervoor dat alle door de provincie aangewezen regionale buitendijkse keringen in 2019 voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.		
Uiterlijk in 2021 evalueert het waterschap het waterschapsbeleid en de beleidsregels voor de regionale buitendijkse keringen.		
Waterschap Zuiderzeeland beoordeelt de regionale waterkering bij Lemmer-Zuid in 2019.		
In 2019 borgt het waterschap de nieuwe status en norm van de kering achter de Kadoelersluis in de Keur en Legger.		

Keringen - Projecten	2018	2019
Waterschap en provincie organiseren in 2019 een maatschappelijk proces Knardijk om in gesprek te gaan over de nieuwe mogelijkheden die het vervallen van de regionale status met zich meebrengt.		
In 2019 wordt een besluit genomen over het al dan niet aanwijzen van kades als overige kering.		
Het waterschap versterkt uiterlijk in 2021 de Drontermeerdijk tot de Reevedam.		

Programma Voldoende Water

Zorgplicht Voldoende water	2018	2019
Het waterschap zoekt vanaf 2017 naar mogelijkheden om in een deel van ons beheergebied, aangelanden te laten participeren in beheer en onderhoud van het watersysteem. Uiterlijk in 2019 moet duidelijk zijn wat de gewenste manier van werken is.		
Het waterschap voorkomt graafschade aan de keringen door muskusratten, beverratten en mollen te vangen.		
Het waterschap vult de zorgplicht voor het watersysteem in door de legger actueel te houden en door planmatig beheer en onderhoud van het watersysteem, de gemalen en de kunstwerken.		
In 2020 verkent het waterschap de mogelijkheden van flexibeler peilbeheer.		
In 2018 zijn aangelanden zich bewust van het belang van een juiste profilering van sloten en zijn deze in 2021 zodanig op orde dat wateroverlast wordt voorkomen.		
Jaarlijks voert het waterschap zijn plan uit voor het meten en monitoren van waterstanden en debieten.		
Vanaf 2016 onderzoekt het waterschap hoe het maaisel dat vrijkomt uit		

watgangen, taluds, plasbermen, dijken e.d. op duurzame en kosteneffectieve wijze kan worden verwerkt.

In 2019 herijkt het waterschap zijn operationeel grondwaterbeleid.

Belevingswaarde

2018

2019

In 2020 wordt het kader voor beheer en onderhoud van cultuurhistorische objecten geëvalueerd.

Wateroverlast

2018

2019

Het waterschap heeft en houdt zicht op de kans op wateroverlast.

In bodemdalingsgebieden draagt het waterschap middels onderzoek en advies bij aan het op lange termijn realiseren van de transformatie naar passend landgebruik en passende normen.

Om lokale wateropgaven op te lossen en bodemdalingsgebieden op de korte termijn te optimaliseren: afwegen, plannen en uitvoeren van technische maatregelen tot een maatschappelijk aanvaardbaar kostenniveau (MKBA).

Waterberging

2018

2019

Het waterschap stimuleert agrariërs om via duurzaam bodembeheer het waterbergend vermogen op de landbouwkavel te behouden of te vergroten.

Droogteschade

2018

2019

Het waterschap ontwikkelt in 2020 het beleid voor waterbeschikbaarheid over vraag en aanbod van zoetwater.

Programma Schoon Water

Kaderrichtlijn Water

2018

2019

Uiterlijk 2021 legt het waterschap een vispassage aan voor soorten die van de Rijkswateren naar de Noordoostpolder trekken.

Uiterlijk 2021 legt het waterschap, al dan niet in samenwerking met gebiedspartijen, 40% natuurvriendelijke en/of duurzame oevers aan langs de waterlichamen 'tochten' in Flevoland.

Voor 2019 onderzoekt het waterschap hoe de vismigratie binnen de polders verder kan worden verbeterd om de KRW-doelstellingen voor vis te bereiken en neemt uiterlijk 2021 de noodzakelijke maatregelen.

Voor 2020 inventariseert het waterschap hoe de vismigratie tussen de Rijkswateren en de oppervlaktewateren in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland verder is te verbeteren en programmeert waar nodig maatregelen.

Exoten

2018

2019

Uiterlijk in 2020 stelt het waterschap een beheerkader op voor het tegengaan van vestiging en verspreiding van exoten		
Vanaf 2016 gaat het waterschap het bewust en onbewust uitzetten van exoten en de verspreiding ervan zoveel mogelijk tegen.		

Overige wateren	2018	2019
In de periode tot en met 2021 leidt het waterschap, samen met de betrokken gebiedspartners, voor niet-KRW waterlichamen doelen af voor regionale (ecologische) en fysisch-chemische parameters, inclusief nutriënten.		

Beheer en onderhoud	2018	2019
In de periode tot 2021 onderzoekt het waterschap hoe het maaisel, dat in landelijk gebied vrijkomt uit het natte profiel van de watergangen, zo snel mogelijk kan worden verwijderd.		

Chemische oppervlaktewaterkwaliteit	2018	2019
Uiterlijk 2020 inventariseert het waterschap het vóórkomen van microplastics, relevante emissiebronnen van microplastics en risico's in zijn beheergebied.		
Samen met milieuorganisaties activiteiten uitvoeren om bij bedrijven en bewoners bewustzijn te creëren van stoffen die niet in het water thuishoren (vet, microplastics).		
Het waterschap zet gedurende de planperiode in op het terugdringen van zwerfvuil in en langs het water.		
Uiterlijk 2021 verkent het waterschap in samenwerking met producenten, voorschrijvers en gebruikers de kansrijkheid van maatregelen om de emissies van geneesmiddelen voor mens en dier te verminderen.		

Nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen	2018	2019
Het waterschap agendeert de problematiek rondom nutriënten, gewasbeschermings- en onkruidbestrijdingsmiddelen via de Unie van Waterschappen en Bureau Brussel op nationaal en Europees niveau.		
Via het Actieplan Bodem en Water Flevoland voert het waterschap in samenwerking met de sector kansrijke en effectieve maatregelen uit om de emissies van nutriënten en gewasbeschermings- en onkruidbestrijdingsmiddelen te beperken.		
Voor 2021 stelt het waterschap water- en nutriëntenbalansen op voor de verschillende afdelingen in de Noordoostpolder en Zuidelijk en Oostelijk Flevoland.		

Zwemwater	2018	2019
Aan de hand van zwemwaterprofielen volgt het waterschap de zwemwaterkwaliteit en neemt zo mogelijk maatregelen om de waterkwaliteit op de zwemwaterlocaties te verbeteren.		
Het waterschap monitort de zwemwaterkwaliteit op potentiële zwemwaterlocaties en adviseert de provincie hierover.		

Robuust afvalwatersysteem	2018	2019
Het waterschap stelt in de periode tot en met 2021 samen met gemeenten integrale plannen op over (afval)water in stedelijk gebied.		
Het waterschap stelt in 2021 beleidsregels op voor gebiedsgericht beleid in het buitengebied en voor de afweging centraal/decentraal zuiveren bij nieuwe ontwikkelingen.		
Uiterlijk in 2019 brengt het waterschap de kosten en baten van de verwijdering van medicijnresten op de AWZI's in beeld.		
Doelmatig beheer	2018	2019
Het waterschap zet gedurende de planperiode de invoering van assetmanagement voort.		
Het waterschap richt zich, overeenkomstig de Bestuursovereenkomst afvalwaterketen Flevoland periode 2018 - 2024, in de periode tot 2024 op de vermindering van de kosten en kwetsbaarheid en de verhoging van kwaliteit in de afvalwaterketen.		
Het waterschap treft in de planperiode effectieve maatregelen om de discrepantie tussen inkomsten en kosten van zuivering terug te brengen tot een acceptabel niveau.		
Duurzame, klimaatbestendige en energiezuinige inrichting	2018	2019
Het waterschap neemt gedurende de planperiode maatregelen die ertoe bijdragen dat de afvalwaterketen in 2035 100% zelfvoorzienend is. Daarmee geeft het waterschap invulling aan de energiestrategie.		
Het waterschap onderzoekt gedurende de planperiode hoe het gehele afvalwatersysteem in 2030 klimaatbestendig ingericht kan zijn.		
Het waterschap stelt in 2019 een slibstrategie op.		